

Poština plačana v gotovini

Oddajna pošta Ljubljana

Vigred

ŽENSKI LIST
1939

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Pražakova 8. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Pražakova 8. Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. — Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Pražakova, 8.

VSEBINA: Tihotni dom (I. Kirm). — Besede iz groba — Božji vrt (J. Borštnar). — Dve kroni (Seemann-Lebar). — Čas - Pravljica (A. Galetova). — Mir, kjer vlada večni mir (I. Kirm). — Srečanje (J. Borštnar). — Otrok in cesta (Z. Orlova). — Ljubezen v jeseni (P. Božič). — Cvetice lončnice pozimi (A. K.). — Izobraženo dekle. — Deklica na tuje gre. — Iz domačih krogov. — V naših domovih.

Do 5% Vam obrestujemo prihranke, ki jih naložite pri nas

MISLITE NA BODOČNOST

in začnite vlagati tudi Vi.

Za vse naše obveznosti jamči z vsem premoženjem in davčno močjo

DRAVSKA BANOVINA

Hranilnica dravske banovine

Ljubljana - Maribor - Celje

ekspozitura Kočevje

Irena Kirm:

Tihotni dom

Najlepši vrt, kjer je bazar najlepših barv in kakovosti; vrt, kjer bi bila sama sreča, mladost in užitek — vse, vse bi bilo le slab posnetek božjega vrta tam, kjer se vrstijo grobovi in spomeniki najrazličnejših vsebin. O, kaj nam bi mogli pripovedovati glasno, ihteče, kričeče in morda tudi šepetaje ti tihi grički, končni naš domek, moj in tudi tvoj! Ko bi videle naše oči, kako se iz mrtvih tal dvigajo duše in hočejo prevpiti pesem, mrtvaško pesem zvonov! A mir mora vladati in tišina — naša duša je zastrta.

Množice vro: komaj slišno šepetanje jih spremlja, kot da je potihnilo življenje in vrvež, kot da se je srce predalo smrti, grobovom . . .

Polagoma se je vendar izvila iz objema te množice — mati. — Mati!... zakaj ta beseda tako vsakdanja? Sama obkroža grob, sama, kot da je vse pokopala. O mati, plakaš ob hčerkinem grobu, plakaš, ker imaš žive otroke, a zate so pokopani, — odveč si jim, v njih srcih ni ljubezni. — Mati išče leka v globokosti zemlje, pri njeni najmlajši . . .

»Mati sem! Mati, ki ljubim in odpuščam in se vam darujem in za vas umiram . . .«

Janez Borštnar:

BESEDE IZ GROBA

Zdaj, bratje, brezov križ mi zasadite
na tiho, vonjajočo še gomilo
in pod večer, ko v mraku bo zvonilo,
še oljenico motno mi prižgite!

In šop cvetov iz vrta prinesite!
Ko pa v zvoniku polnoč bo odbilo,
in kot spomin med cvetjem se zgenilo, —
miru mi od Gospoda izprosrite.

Hodite tiho, prosim, po gomili,
vestè, zaspal še nisem pregloboko —
iz sanj prelepih boste me zbudili.

In ne sadite nageljev globoko;
bojim se, ko iz grude bodo klili,
na zemljo da zaželel bom široko ...

BOŽJI VRT

O blede vrt, kjer mrtvi tiho spijo,
ki v té vse zemeljske poti drže —
iz tebe pa le ena v večnost gre,
kako ljudje se mnogi te bojijo!

Kako srčno spet drugi te želijo!
Saj bele breze nad teboj šume,
vodè v potoku s tabo govorè
in svetle lučce vsak večer gorijo.

Te v zimah zvesto krijejo bregovi,
na spómrad tisoče semen kali —
v tebi vsi zdrobijo se okovi.

V naročje tvoje mi telo želi,
da z drobnimi semeni v vesni novi
življenje večno mlado zaživi.

Marg. Seemann - A. Lebar:

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Najprej strašen požar, potem režeča podrtija prelepega zdravnikovega dvorca, ki je nihče ni mogel brez obžalovanja pogledati.

Ko se je dr. Ničman po obisku pri Petru vračal, so ga vsi gledali s preplašenimi obrazi. Mlinarica je čakala nanj že blizu kolodvora in lica so se ji svetila od solz.

»Gospod doktor, nesreča se je zgodila — pa ne morem pomagati! Vaša hiša je pogorela, vaš gradič — jaz nisem kriva — prisežem pri živem Bogu —!«

»Ali se je še kakšna druga nesreča zgodila? Da bi se bil kdo ponesrečil, mislim?«

»To ne — ampak hiša, hiša!«

»Hiša, — da, sem že v mestu slišal o tem — ali je popolnoma uničena?«

»Čisto in popolnoma, gospod doktor!«

Zapičile so se mu oči v tla; trdo je stisnil ustne; drugega nič.

Ali je ni razumel? Za veliko, dragoceno, prekrasno hišo gre, za dvo-rec, kakor ga nima nihče daleč okoli, pa se ne zgane? Zakaj vendar ne zakriči od bolesti? Mislila je, da bo klel, ali klical na pomoč, ali molil, ali od strahu zbesnel, ali vso krivdo nanjo zvrnil, ko je bila vendar oskrbnica? Pa ne reče drugega, kakor: »Ali se je komu drugemu kaj zgodilo?«

V hipu se spomni: pamet se mu je zmešala in ne ve, kaj govori! Daleč se je umaknila od njega in ko je dvignil roko, je mislila: zdajle me bo in je tekla, tekla, kar so jo nesle noge.

Z glasnim krikom je pridrvela v vas: »Doktor prihaja; znorel je!«

Huj, kako je ta novica hitela od hiše do hiše!

Izza zastrtih oken so prežali na njegov prihod; presojali njegovo hojo in vse njegove kretnje, izogibali so se mu. Strah jih je bilo pred njegovim mirom.

»Ljudje božji, ta ni nor!« jih je poučil stari čevljar. »Pet let sem bil pri sanitejcih in vem, kako norci izgledajo. Ali naj se mar veseli svoje nesreče in naj poje in vriska? Če bi to delal, bi bil norec, ne pa tako, ko v miru premišljuje: kaj pa zdaj!«

To je tudi ljudi nekoliko razbistrilo.

»Kaj naj se razburja,« je menil krčmar; »saj je bil gotovo dobro zavarovan in zato se mu nesreča ne zdi tako velika. Ampak na mestu zavarovalnice pa ne bi bil rad, ko bo morala šteti tako težke denarje!«

Toda že popoldne je vedela vsa vas: ni bil zavarovan! Občinski tajnik je to povedal. Ni bil zavarovan? Lase so se jim ježile! Torej je popolnoma uničen!

Marsikdo, ki v vasi doslej ni bil zavarovan, je še ta teden poiskal zastopnika zavarovalnice in si je zavaroval svoj dom. Kajti danes tebi — jutri meni! O, rdeč petelin je naredil že toliko škode! Nepoklican se vsede danes tu, jutri tam na streho in naredi toliko škode, da je še prihodnji rod ne more popraviti.

Kdo ga je pa postavil na doktorjevo hišo? Potepuh? Vlomelec?

Morebiti tudi nevoščljivost? Toda zdravnik ni imel sovražnikov!

In niti doma ni bil, ko se je to zgodilo! Upognjen se zdi vsem vaščanom in kar siv v obraz. Saj se tudi ne more drugače nositi vsa nesreča! Najprej ono z nevesto in zdaj še s hišo ta nesreča!

Ena novica je podila drugo. Take pa še ne, kakor jo je dalo prihodnje jutro: »Naš doktor odhaja! Samo par kovčkov mu pelje Mlinaričin Joža na kolodvor. Obleka in perilo in nekaj knjig, drugega nič!«

»Potem ne bo dolgo izostal! A kaj naj med tem časom brez zdravnika?«

»Vsak drugi dan se zgodi kaj v kamnolomu!«

»Tri žene so že na koncu pričakovanja!«

»In nekaj mladih ljudi leži bolnih!«

»Ne pustimo ga!« gre od moža do moža. »Ali naj naši bolniki umrjo brez vsake pomoči? In naše žene brez zdravniške oskrbe ob njihovem najhujšem času? Ne pustimo ga!«

Dokler se ni po vasi raztekla zopet druga novica: Dr. Možina Peter pride namesto njega. Barbin Peter iz Delnic!«

Tri pričakujoče žene se zagledajo s hvaležnim pogledom proti Sv. Gori. Na bledih obrazih bolnikov zacveto rože . . . Možje si odkašljujejo, češ, da le ne ostanemo sami!

Strah je popustil, počasi vstaja pred očmi slika moža, ki je toliko storil za vas, za vso okolico. Vedno je bil na mestu, kadar so ga potrebovali. Matijcu je oskrbel otroke, ko mu je žena umrla. Vpeljal je bolniško strežbo v vasi in sam izvežbal nekaj žena in deklet. Kaj vse je storil, da bi se omejila jetika! Ne samo predavanja, tudi praktičnega pouka so bili vsi deležni. Zdaj mislijo na vse to, ko odhaja. Poslovilni večer mu bodo napravili in se mu javno zahvalili za vse.

Toda ptič jim je ušel, preden so začeli pripravljati za poslovilni večer. Samo županu je poslal pismo:

»Ker se ne nameravam vrniti v Kamnico, imenujem g. dr. Petra Možina za oskrbnika moje hiše in prosim slavni občinski odbor, da mu odda mesto, ki sem ga do sedaj jaz zavzemal med Vami.

Parcelo, na kateri je stala moja nova hiša z vrtom, podarim najrevnejšemu vaščanu v Kamnici. Izbere naj ga moj naslednik dr. Možina. Ta moja odločitev je dobro premišljena in ne dopušča nobene izpremembe.

Vsoto štiri sto petdeset dinarjev, ki je naložena v občinski hranilnici, prosim, da razdelite med ognjegasce, ki so pomagali gasiti.

Sodne spise, za podarjeno parcelo bo za-me oskrbel dr. Možina.«

Zopet novo razburjenje, ki se ni hotelo poleči!

Parcelo je podaril, denar je podaril — morebiti gre v samostan, ali si bo kaj naredil?

V prihodnjih dneh so bili v vasi sploh sami siromaki. Vsak je hotel biti deležen zdravnikovih daril.

Toda Peter ne gleda na površje, ampak v globino. In moledovanj in prošenj niti ne poslušaja; samo svoje srce poslušaja, ki mu je doslej še vselej pravo pot pokazalo in mu bo prav gotovo tudi tu.

Šest tednov pozneje ima Mlakarjeva Neža lep kos zemljišča. Uboga je bila do danes, dninarica, ki je živela iz rok v usta, brez doma, brez moža. Le žuljave in izdelane roke, trpko stisnjena usta in slaboumno hčer, otroka njene sramote . . .

Mlakarjeva Neža, ali se boš naučila zopet smejeti?

Dekle z nezakonskim otrokom je vsa preplašena. Kolikokrat je jokala! Kolikokrat preklinjala zapeljivca! Kolikokrat prestala vso sramoto iznova, ko so se takozvani pošteni vaščani trkali na prsa: Hvala Bogu, da nismo taki! Pa se je končno naučila tudi moliti, ko je našla pri Bogu zavetje, ki so ji ga vsi odrekli . . .

In zdaj se bo tudi še naučila smejeti!

Že njeno ime je veljalo v vasi za sramoto. Zdaj ga laže nosi. Kar lepo se ji zdi! Vsa se je pomladila v obraz in tudi v srce. Prvič od tedaj, ko ji je Kopač iz Delnic pisal: »Našel sem si drugo; tu imaš zadnji denar za tvojega p . . .«

Noben greh ne postane tako očiten, kakor oni padlih deklet; pa nihče ne dela toliko pokore zanj na vsem svetu, kakor zopet one. In vsaka, ki svojega otroka vendar donese, četudi je otrok sramote, ima še iskrico svetosti v sebi; toda one, ki jih moré, odpravljajo, niso vredne imena žene. Po vsej

pravici jih smemo imenovati morilke! Kaj je: lepota in ime in sramota, proti resnici: Morilka si, ko bi morala biti mati!

Neža Mlakarjeva, nekoč si bila mala in slepa, ko si mislila, da je sreča, kar si doživljala. Potem je prišlo spoznanje. S sramoto je prišla skušnjava; ti pa se ji nisi vdala, ampak si postala mati, dasi nezakonska. O, spokorila si se! Pa še in še delaš pokoro s svojim otrokom, ki bi ti bil v breme, če bi bil tudi zdrav, a tako?

Na dvorišču zdravnikovega dvorca stoji Neža; sramuje se svoje sreče. Njo je izbral novi doktor kot najrevnejšo v vasi, dasi je samo enkrat z njim govorila, ko je videl malo Katrico, ki se je igrala s peskom; a Katrica je že trideset let stara . . .

Tudi zdaj sloni ob materi, vtika zelene liste v usta in jih zopet izpljuva; kadar ima pesek in rožice, takrat je ure in ure mirna in materi ni treba skrbeti zanjo. Takrat ima tudi kak jasen trenutek in pametno besedo.

»Glej, Katrica, samo kamenje je bilo doslej najino življenje; odslej pa bo drugače. Ves dan boš lahko na vrtu in fantje ti ne bodo nič več nagajali!« In Katrica je prikimala, kakor, da je vse razumela.

Kakor pred tridesetimi leti, tako gre tudi danes ime Mlakarjeve Neže od ust do ust. Neža je dobila parcelo in vrt, ki ga je podaril doktor za najrevnejšega v vasi . . .«

»Mlakarjeva Neža, Mlakarjeva Neža! —

Danes se tega ne boji.

»Bog ga blagoslovi za to dobroto, Marija s Sv. Gore!«

*

Doktor Ničman se je zakopal v delo. V ambulanci dela in je dnevni zdravnik v sobi št. 12. Vse proste ure presloni nad knjigami. Ne sme biti odmora niti presledka v njegovem dnevnem programu; vse zato, da se ne prikradejo slike in misli iz preteklosti.

Pa vendar ne pride do miru. Vedno iznova se najde na poti proti bolnici in kakor tat se mu vsiljuje slika dekleta z rjavimi očmi. Ne more se odtrgati, ljubezen ga ne izpusti.

Ima pa voljo iz jekla; tudi srce naj umrje, kakor je uničena hiša!

In prišel je do spoznanja, da tu ni mesta zanj. Tisoč spominov se zbira vsak dan okoli njega: vrt one druge bolnice, svetle vrste oken v pročelju — še bolj pa skrb in strah, da ne bi srečal koga iz Delnic ali iz Kamnice. Tu ni miru! Stran mora! Daleč odtod!

V pozabljeno gorsko vas, v samoto, kjer nihče ne bo vedel, da ga preganja ime Lenica.

Tovariš mu je nekoč pravil, da je v štajerskem pogorju vas s sedežem okrožnega zdravnika, ki ima skrbeti za najbolj oddaljene prebivalce hribovskih vasi. Ali naj se zateče tja?

In v duhu je prehodil vse vasice in naselja, ki jih je v svojih dijaških letih prehodil na počitniških izletih s svojimi tovariši. Po vrsti se je vmišljal v tamkajšnje razmere, kako bi odgovarjale njegovemu razpoloženju. Pa se

mu je zdelo, da bi v vasi M. že bilo, le nevarnost je, da ga zasledijo letoviščarji, ki tja zahajajo. In v naselju K. mu je bilo kar vseč, le sedeža okroglega zdravnika ni tam; če bi se dal prenesti iz M.? Končno se je zdelo, da bi bila gorska vasica L. najboljše zatočišče zanj. Res je oddaljena od železnice in večjega središča štiri ure, a je zavarovana pred letoviščarji in izletniki, ki je še niso našli. Vsaj tako mu je pravil tovariš, ki je v zadnjih počitnicah obujal spomine iz dajaških let v tistih krajih.

Ali bo tam našel mir in pozabljenje?

Vse zunanosti so kmalu opravljene in sreča mu je naklonjena: prav tam manjka zdravnika; stari je nedavno umrl in za pust hribovski kraj ni posebnega zanimanja od mlajših tovarišev, starejši pa ne more tja zaradi težavnih poti.

Zapustil je torej bolnico, kjer mu bližina Lenice in njene bolnice ni dala miru in zbežal pred svojo ljubeznijo v samoto, brezdomec!

Vravec si najde streho in grlica gnezdo, kamor položi svoje mladiče, — in ti ne boš našla nazaj domov, plemenita duša?

V tisti uri, ko je dr. Ničman v M. zapustil vlak, sta Peter in Marjanca vzela Lenico iz bolnice. Kakor mladi ptiček, ki je padel iz gnezda in si polomil perutke, tako se je vrnila domov ona, ki so ji nekoč rekli »srnica«.

Le zaprite oči in glejte v dušo! Ali vam sij njene lepote ne blešči?

Kdor pa zapre oči svoje duše in gleda le s telesnimi očmi in po njih sodi, temu bo Gospod nekoč rekel: »Snubil sem te v obleki ponižnosti, pa me nisi spoznal in te je bilo sram moje preproste obleke. Poberi se — nesrečni, slep na duši!«

Njej pa bo rekel: »Ti si moj križ nosila potrpežljivo — pojdi v moje kraljestvo; ovenčal te bom z večno krono. Tvoj križ je bil moj križ.«

Ni treba križa in ran iskati in se postavljati v vrsto izvoljenih in svetih — ne, nositi, tiho in vdano, kar te čaka v življenju; to je pot k Bogu, k svetosti in k miru srca!

Na Klemenovem domu je čakala Korbarica vračajočo se. Ko je zagledala Lenico, se je prestrašila; prvič zaradi tuje bolečine.

Lenica ji je brala strah in sočutje iz oči; podala ji je obe roki s pogumnimi besedami: »Bog je zvest; nikogar ne poskuša preko njegovih moči.«

Nikogar? si misli Korbarica in obraz se ji zresni; plamen njene bolesti je ta hip zopet visoko zaplapolal.

Lenica jo pogleda s svojimi toplimi očmi: »Nikogar,« ponovi še enkrat; to je kakor mehka roka, ki gre preko trpkega Korbaričinega obraza.

Potem prižge lučko pred križem v kotu. Na to Korbarica ni mislila. —

*

Za Lenico se prične novo življenje.

Delo, o delo! misli Lenica.

Napiše pismo v mesto po nov material; vsak vhod, vsaka petlja je drobna molitev zanj, za njegov mir, za njegovo moč.

Kadar ima dr. Peter opravka v Delnicah, se vselej oglasi pri njej.

»Kje je Jernej?«

»Najbrž še v V. bolnici v mestu; če hočeš pa vprašam.«

»Prosim te, stori to; meni se zdi, kakor bi bil odšel.«

Čez nekaj dni je prišel odgovor: »Dr. Ničman nenadno odpotoval v planine. Podrobnejšega ne vemo.«

Molče je podal Peter Lenici to pismo.

Ne vemo — odšel — neznano kam —.

Bolest je torej večja, kakor je njegova moška moč; izgublja se v tujini, brezdomec. Toda ona ga mora poiskati; kajti zaradi nje bega v tujih krajih.

Ali je prav tako? Veliko in težko vprašanje lastni duši; zanj sem to

Grob nadškofa dr. Jegliča

storila, le pomagati sem mu hotela! — Kako je že rekel Peter takrat? »Majhno srce bi bila oprostila, njegovo — ne.«

Mora ga torej poiskati — ne zase. Zopet zato, da se ne izgubi v pregnanstvu.

Od tega dne si vsak dan razdeli v delo in pisanje.

Odpotoval v planine? — Moj Bog, kako naj ga najde?

Pošlji le ljubezen na pot, ta ga bo našla! In če bi morala čez morje in bi ne razumela nobenega jezika tam. — najti ga mora! Šla bo na pot okoli sveta in se ne bo utrudila; preden je odšla ji je še prišepnila: »Pripravi se za sprejem!«

Tako potuje njeno srce v hrepenenju.

Iz mesta naroči Lenica tisoč pisemskih ovojníc, pri župniku si izposodi »Vodnika po planinah« — in piše. Vsak dan vrže tri in trideset pisem

v poštni nabiralnik; misli na tri in trideset sveč pred Marijino podobo na Sv. Gori; da bi mu ena svetila na njegovi poti proti domu!

Piše vedno eno in isto: »Jernej, pridi domov!« In na ovojnico: »Če nepoznan, prosim nazaj!«

Pošilja pisma v vse male vasice in naselja v Alpah, tudi v manjša mesta. Po nekaj dnevih pride množina pisem nazaj z opombo: »Nepoznan.«

Nove ovojnice, novi naslovi; zdaj v drugo smer in v vseh isti krik: »Vrni se!« — pa tudi vedno isti odmev: »Nepoznan.«

Vsa pisma se vrnejo, prej ali pozneje — toda v času nekaterih tednov se eno pismo ne vrne. Ono, ki je bilo naslovljeno na L.

K vrnjenim ovojem položi še tega s posebno označbo.

Potem napiše na tisti naslov pisemce: »Pridi, čakamo na Tebe. Vrni se! Jernej, tudi jaz čakam!«

Pet dni pozneje se vrne pismo z opombo: »Naslovljenec odpotoval!«

Lenica bere in srce zakriči od razočaranja. Nasloni se na mizo in bridko zajoka.

Ti močna, ti velika — glej, kako ljubezen boli, boli!

Toda ona ne joka za svojim srcem! Kako je še vsa sveža rana njegove duše, da ne prenese klica domovja, ne njenih ljubečih rok!

»Ali,« se ji posveti: »je morebiti že tako blizu?«

In zopet nova bolešt. »Drugič sem ga pregnala — naprej moram iskati — naprej. Ljubi Bog, pomagaj!«

*

Pred pismom iz Delnic je dr. Ničman pobegnul. Stari kmet, pri katerem je stanoval, mu je nekega dne rekel: »Pismo imam, lepo drobno pismo!«

»Za koga?«

»Za vas vendar!« In je položil pismo predenj. Dr. Ničman je hipno pogledal pismo — in že mu je srce razbijalo, kakor da hoče skočiti iz prsi.

Kako dobro pozna to pisavo! »Lenica, Lenica!« zapoje srce. »Pusti me!« se brani njegov ponos. Toda vse je jasno okoli njega, vse nosi njeno ime, povsod se ozirajo vanj njene oči, ki govore: »Jernej, pridi!« Pa se oglasi njegova jeza: »Torej me kličeš in prej si me poslala proč?«

»Ali veš, kaj se to pravi, utruditi moža, njegove moči izsesati do zadnje, do usiha v tujini — da vara svet in vso svojo okolico, da krade svojemu poklicu najboljša leta, da goljufa svoj narod in mu dela sramoto?«

Jeza se je razplamtela. S tresočimi rokami prime pismo, ga zgane in potlači v notranji žep. V kratkotrajni mir se je privalila skala, ki vse uničuje.

Ne poznaš moške ljubezni, sicer bi me ne bila poslala v tujino!

Ne poznaš moške bolesti, sicer bi me ne iskala!

Obe sta težki in globoki in veter jima ne pride blizu!

V naglici napiše svojemu gospodarju listek in ga pusti na mizi: »Sem odpotoval v mesto,« in se odpelje. Mora se izgubiti, da ga nihče ne najde!

Ko je prišlo drugo pismo, se je kmetič šegavo popraskal za ušesom: »Najprej tako dolgo nič, to mi ni bilo všeč; zdaj pa naenkrat preveč, pa tudi ni prav; prav gotovo je deklíč tu zadaj!«

Za vse na svetu bi bil rad prebral pismo, pa ga je poštni sel vzel takoj nazaj, ko je slišal, da je doktor odpotoval. In tako je skušnjava minila.

Jernej je zopet v mestu. V žepu njegovega suknjiča je pismo, prav na srčni strani. Včasih mu je, kakor da bi žareča roka segala po njegovem srcu. Stisne zobe in z odločnim »ne« odloži pismo; pa ne za dolgo. Zopet ga mora imeti pri sebi. »Lenica, ko bi ti vedela, kako moje srce kriči po tebi! Če bi vedela, kako sem krvoločen zaradi tebe!«

Kako ji neki je? premišljuje, ko gre mimo njene bolnice. Tuj obraz je na njenem oknu, tuji lončki so tam; nič ni od njene duše. Včasih sreča sestro, ki je imela službo v njeni sobi; takrat mu je posebno hudo, da bi vprašal po njej. Pa, saj je že doma. Pismo je bilo oddano v Delnicah. Kaj neki dela? Ali je nesrečna in joka? Nad sabo, nad njim?

Če bi to vedel!

Ali se ji drugi smejejo? In gubančí čelo, češ, jaz jih bom naučil, da ji dado mir!

Kje so skrivna vrata, da bi neopažen pogledal v Klemenovo hišo?

Petru bi lahko pisal, pa noče. Ne sme vedeti, da je zopet v mestu. Ali naj piše Stanetu, ali Korbarici? Ne, ne mara, da bi se kdo vtikal v njegove zadeve.

Nasproti velike bele hiše pod javor se je vsedel, da nekoliko zbere svoje misli. Nič ne ve, da so vse njegove misli v Delnicah, da je ljubezen še vsa v njegovem srcu, kakor nekoč pred meseci. Saj tega še ni dolgo.

Sanja in sanja; v hipu ga zmoti nekaj. Prav blizu se smeje mlada dama; temnooka, lepa, nekoliko drzna — pa vendar ne tuja; obraz pozna, nehote pozdravi.

»Dober dan, gospod doktor! Da ste me vendar opazili! Kakor omoteni ste sedeli, čudno, res!« Ponudi mu ozko ročico v usnjenih rokavicah. »Če me le še poznate?«

»Gospodična — gospodična Korbarjeva!« In hipno se mu posveti v glavi: Zdaj jo vprašaj!

»Da, poredna Marija — pa to je že davno mimo!« Obstane poleg njega, da ne more drugače, kakor ponuditi spremstvo. Lepa je, si misli, toda: kakor vrata brez ključavnice, kakor vrt brez ograje, kamor vsakdo lahko vstopi.

Tako gresta drug ob drugem po tihem drevoredu; mala klepeta venomer, a ne pove ničesar pametnega. Vsa sreča, da ga je vendar prestregla, pa kar kriči iz njenih očí.

»Prav nič lepo ni od vas, gospod doktor, da se prav nič ne zavzamete za drobno ptičico iz domačega kraja!« se je razhudila; pa že je izbrala drugo smer. On pa jo nemoteno vpraša:

»Ali greste večkrat domov, gospodična Korbarjeva?«

Kar za malo se ji zdi: gospodična Korbarjeva, kako staro se to sliši! Sploh pa to ime spada le na deželo. Nekoč se bo poročila z nekom, ki bo imel lepo doneče ime. Ničman? premišljuje; ni čisto po njenem okusu, pa se vendar kar lepo sliši in kakor godba zveni.

»Gospodična Korbarjeva, kako svečano to pravite, gospod doktor, ko me vendar poznate še iz zibelke! «

»Torej, gospodična Marija, ali bo tako prav?« in prikrije svojo nepotrpežljivost in misli na to, kakšnih ovinkov je treba, preden pride do svojih želj.

»Da, tako so mi rekli doma; čisto lepo, le strašansko sveto se sliši — za mesto to ni nič!«

»No, kako pa?« skoro neprijazno vpraša.

Prisluškuje in opazi nemir v njem. »Ria mi rečejo tu.« Zavedno kratko in hladno mu je odgovorila.

»Ne smete biti huda, gospodična Ria, jaz bi pa vseeno raje rekel Marija. Kar mislite si, da jaz nisem iz mesta, ampak z dežele. Torej gospodična Marija, to mi morate že dovoliti zaradi najinega starega znanstva; saj sem vas tudi na deželi spoznal. Tako in zdaj vas smem še enkrat vprašati, če greste večkrat domov?«

»O, pač«, to pa že ne gostoli tako razposajeno, kakor prej. »Včasih grem; pa nimam dovolj prostega časa. Samo za božič in velikonoč.«

»Kaj pa dopust?«

»Samo prvi in zadnji dan, ker mama tako hoče in Jože zahteva; ves drug prosti čas pa — moj Bog — saj je treba tudi malo po svetu pogledati, ali ne? Seveda, če je človek takole sam —?«

Popolnoma gluha je za vabo v njenih besedah.

»In kaj je doma kaj novega?« Korak za korakom hoče naprej.

»Vedno stara pesem: Mati premišljuje in joka; Jože pa moli in molči. Že od nekdanj se ne razumemo pri nas; zato je bolje, da ne hodim dosti domov.«

»In sicer?«

»Marjanca se bo poročila v juliju, ko bo imel Jože novo mašo. Ni hotela prej, četudi ima Anže že vse prihranke skupaj in tudi vse drugo pripravljeno. Kakor iz smole sta ta dva, tako težka in žilava.«

»Pa sicer v vasi?« Nervozno si popravlja rokavice.

»Sicer?« pomežikne od strani. »Kopačeva Marica je zopet doma — šla je za Petrom domov; saj se ga kar drži.«

»Da, in sicer še kaj?« Ali ne čuti, kako čaka samo na eno poročilo?!

»Nenasitni ste, gospod doktor!« S stisnjenimi ustnicami se prisiljeno nasmeje. Kako težak je vendar ta človek! »Da so Ravnika za župana izvolili, že gotovo veste; tega neotesanca in debeluharja. Drugega pa res ne vem. Saj ste me iztislili, kakor citrono in če bi ne bila na cesti in bi se me sramovali, bi pomolila jezik iz ust, od utrujenosti!«

Zdaj se pa ne more več premagati: »Kaj pa gospodična Klemenova?«

»Tega vam pa prav nisem hotela pripovedovati! Oh, moj Bog, kako strašno izgleda! Saj se mi pa tudi tako smili, da se ne smem spomniti! Veste, nekoč je Jošku in meni pokazala, kako je treba vsaditi želje, da se uresničijo.« —

Kako se želje vsajajo, si misli; Lenica, to je tvoja nežnočutnost; kaj je ta poleg mene v primeri s teboj!

»Čisto majhna je postala,« sliši pripovedovati poleg sebe in postane pozoren. »Vsakdo prezre lepi obraz in gleda in vidi samo krivi hrbet.« —

V prsih mu buči vihar. Kdo sme tako govoriti o Lenici? Kdo? Nikdo! Nikomur ni nič žalega storila, le njemu; on jo sme obtoževati, le on! In nihče drugi! Kakor plamen je udarilo iz srca in raztopilo vezi, ki so vezale ponosno jezo njegovo.

Jernej, ali moreš to slišati in se ne ganeš?

Grob dr. Kreka

Lepotico poleg sebe pogleda z besnim pogledom. Nič več ne vidi njene lepote, le strašno praznoto vidi v njenem obrazu in plitvino v srcu.

Pogleda na uro. »Oprostite, milostljiva, dolžnost me kliče!« — Pozdravi in odide v prvo stransko ulico.

Osupla gleda za njim. Ne verjame, kar je rekel. Od jeze zardi.

Ria, to si pa slabo napravila, premišlja; tak je torej? Zapusti svojo nevesto, a postane robot, če se kdo te le z besedo dotakne. Drugič bom previdnejša!

Si ga bo že znala obdržati, doktorja; kar pripraven se ji zdi in prost je pa tudi. Pa tudi, kaj mar ni lepa? Kar takole ga pa res ne bo pustila!

»Užaljeno se pokaži,« ji je svetovala Marica, »vendar glej, da bo nekaj takega na tebi, kar ga bo držalo!«

Polglasno si zadrobi najnovejši šlager in deset minut nato že stoji pred izložbo velike trgovine z obleko. Vsa se je zaljubila v rožnato obleko iz ki-neške svile.

O, če bi jo imela! Potem je prihodnjič ne bo pustil sredi ceste! Po-nosen bi bil, če bi smel z njo iti; kajti prav gotovo bi vsi ljudje gledali za njima. Če se bo potem tudi naenkrat spomnil na službo in dolžnost, če mu bo v tej obleki pripovedovala?

O, kako je lepa ta obleka! Pa tudi draga, draga! Devet sto šestdeset dinarjev! Skoraj toliko, kakor znaša njena mesečna plača! Če bi vzela pre-dujem za par mesecev? Šef bi ga ne dal, to ve; toda, če bi se dalo pod roko kako urediti? Saj s poslovodkinjo si je dobra!

Pa, če bi šef zvedel? V tem oziru pa ne pozna šale!

S poželjivimi očmi gleda obleko in ne more se odtrgati od nje; vedno bolj jo podžiga hrepenenje in vedno tišji so pomisleki. Z očmi premeri vse nagubke in pogled ji pleše okoli vejice nežnega cvetja za pasom. Venomer mrmra polglasno razna števila in vročično računajo možgani. Ne gre in ne gre brez predujma! A tega ne dobi. Kdo pa bi ji posodil denar?

Obleko mora imeti, mora; doktorja noče izgubiti!

Če bi Herma, blagajničarka, skrivaj posodila in nič ne vpisala, potem bi ji bilo pomagano in v devetih tednih bi poravnala.

Pa če bi šef nepričakovano pregledal knjige? —

Saj to ne more biti!

Toda doktor? Spet jo bo pustil sredi ceste, če ne bo lepa, na vso moč lepa.

Saj ima dovolj prijateljic, toda denarja bi ji nobena ne posodila. Temu se tudi ne čudi; saj bi tudi ona nikomur ne dala denarja. Vsaka sama rabi, saj tudi druge hrepene pred bogatimi izložbami.

Marica? O, ta bi ji obleko pred nosom kupila in jo sama oblekla! Do-bro jo pozna! In potem bi morebiti Marica začela z doktorjem, ali pa bi ujela drugega doktorja — Petra? — Ne, ta ne bo zvedela o vsem tem prav nič; je prenevarna!

Toda: kdo?

Jože?

No, no! Ta bi ji kvečjemu napravil pridigo o skromnih deklicah. Ga že kar sliši!

Moj Bog vendar, kdo ji bo pomagal? Obleko mora imeti!

Pa se je spomnila na mater. Kaj ji ne piše tolikokrat: »Marija, pridi domov!« Hitro se odloči: domov se bo peljala! Vse drugo se bo že uredilo.

In zaprosi za tri dni dopusta; zaradi neodložljivih družinskih zadev. Brat bo kmalu posvečen in bo nova maša in gre potem v misijone — in si sproti izmišlja celo mrežo laži, da jim končno že sama verjame. — Pa se ji posreči: poslovodkinja ji napiše tri dni dopusta in z okrožnico določi na-domestilo zanjo.

»Zaradi družinskih razmer!«

Koliko se skriva za temi besedami! Solze veselja zaradi rojene nove ljubezni, koliko srčne krvi zaradi pokopane ljubezni, koliko miru in koliko nemira!

Pa tudi koliko hinavščine se skriva za to označbo! Lenica, tudi ti grešiš, ker se postavljaš za neresnico s svojimi nespametnimi željami. Resnico ubijaš in dobroto ropáš njenega diadema.

Korbarica je prišla s pokopališča, ko je stopila Ria na prag.

Veselje je zaplalo po vseh žilah: Zdaj je pa tu, moj otrok!

Drugo jutro je pa zvedela, kaj jo je prignalo. Denarja potrebuje!

»Čemu pa, Marija?«

Za trenutek pomolči, potem pa vendar zmaga še dobro v njej. Ni se hotela zlagati. »Za obleko, za zelo lepo obleko, mama, — in glej, mamica, saj sem še tako mlada!«

Kolikokrat sem hrepenela za njo, pa ni prišla; obleka pa jo je pripeljala domov — kako malo moči ima moja ljubezen! Ni mogel napraviti ta obisk materi veselja, saj ne velja njej, ampak novi obleki! In to je nova rana za materino srce!

»Zaradi ničvredne cunje prideš, otrok? Toda, kar imam, ti rada dam. Ni dosti, ker sem že Jožetu kupila in tudi Marjance ne morem pustiti kar tako od hiše.«

»Vedno sta ta dva na vrsti! Za mene pa ni nikoli nič! Seveda, ta si sama zasluži v mestu; če ji pa enkrat zmanjka in pride prosit, pa ni zanjo ničesar.«

Trde so te besede, kakor udarci kladiva na rakev!

Mati zapre oči; na znotraj joka. Ali je to njen otrok, ki tako govori? Tisti otrok, za katerega je šest dolgih let rotila nebo? To si je torej izprosil? Tu sedi ta otrok z jeznim obrazom.

»Marjanca ni toliko dobila od mene, kakor si ti vzela s seboj v mesto. Jože pa gre takoj po novi maši v misijone v Afriko, ali naj mu niti najpotebnejšega perila ne dam?«

Pa vzame iz omare staro leseno škatlico, jo s ključem odpre in strese pred Rio celotno vsebino; »Vzemi, otrok, več nimam, to je vse!«

(Dalje prihodnjič).

Ana Galetova:

ČAS

Kot da se mi bliža h koncu,
prav tako hiti moj čas.
Včeraj sem obraz v dlani tiščala,
da bi odpomogla si v samoti,
danes niti misliti ne morem sproti,
jutri pojdem z njim.
Ali res živim?
Kukavica je šele utihnila,
pa je že jesen vsadila
svoj podlesek
k poti.

Pravljica

(Dekle s sedmimi rožmarini.)

Dečku se je sanjalo, da je šel mimo okna, na katerem je prelepo dišalo sedem rožmarinov. Za njimi je bila bela roka in še za njo čudovito žalostna pesem. Stekel je okrog vogala, vrata poiskal in potrkal. V sobi je pela bleda deklica. Zmotil jo je. Umolknila je. Stal je pred njo na pragu in nekaj — kakor usmiljenje — mu je obšlo srce.

»Zakaj si tako zaprta? Stopi ven! Zunaj je pomlad. Kako moreš biti mlada, če ne veš, kako se pomlad smeje? Pojdi z menoj! Jaz sem povsod doma. Bog je moj oče, kar je njegovega, je moje.«

Zadišali so rožmarini. V dekletovih očeh je vstala želja. Fant jo je hotel poljubiti, tedaj je spoznal, da ima pohabljen obraz. Nič zato! Usmiljenje je velika stvar. In jo je poljubil.

»Midva pojdeva skupaj. Če me ne boš mogla dohajati, te bom nesel.«

Dišali so rožmarini tako zelo, da nobeden od njiju ni več vedel, ali je to vonj po življenju ali po smrti.

Tako se je sanjalo dečku.

Ko se je zjutraj prebudil, se mu je vse prazno in vse nič zdelo brez nje. Vstal je in odprl dnevu vrata.

Na pragu je sedela mlada beračica.

»Kaj hočeš, bitje nesrečno?«

»Nič. Utrujena sem. Tvoj prag me je domače pogledal, pa sem sedla, gospod.«

»Zakaj se potikaš okrog?«

Tedaj je vstala in se ozrla vanj. Bila je kot ona v snu — bleda s pohabljenim obrazom.

Fant se je prestrašil.

Zadišalo je po rožmarinu.

S pojočim glasom je štela:

»Mati mi je umrla.«

»Brat mi je utonil.«

»Srečo mi je vzela druga.«

»Dom mi je pogorel.«

»Izgubila sem rožnivenec.«

»Izgubila sem zdravje.«

»Nemir popotnih mi je pal v srce.«

»Sedem bolečin, gospod, sedem — kot žalostna Marija.«

Dišalo je, dišalo po sedmih rožmarinih, da se je fant moral nasloniti na oboj.

Ona je čakala.

Tedaj mu je roka kar sama segla v žep in deklici vrgla novc v izteg-njeno dlan. To se pravi: Pojdi! Saj ni rekel tega, a ona je slišala natančno.

Vendar se ni premaknila s praga. Gledala je vanj kot ona v sanjah, ko ji je govoril: Če ne boš mogla hoditi z menoj, te bom nesel. Čakala je.

Fanta je izpreletelo kot strah pred nečem pretežkim. Rekel ji je: »Le pojdi in bodi dobra in vesela.«

V levem dekletovem očesu se je nekaj zabliščalo. Položila je novc na prag. Šla je in se ni ozrla. O, kako kratko se da povedati: Šla je in se ni ozrla.

»Sanje so škodljive,« si je rekel fant v svoj nemir. Najbolj čudno je pa to, da se deček ne more iznebiti vonja po rožmarinu. Kakor kazni za ne vem kaj mu je ostal. In je to hudo, če človek nikoli ne ve, ali je to vonj po življenju ali po smrti.

Irena Kirm:

Mir, kjer vlada večni mir...

Nežno srce Dragice je zaplakalo... »O mladost, kako lepa si v solzah, a kako pretresljiva!« Kje naj se umiri?

Praznik mrtvih, dragih, ljubljenih — vsi ti spremljajo danes Dragico na njeni poti, križevi poti. Stopila je na pokopališče. Korak se ji ustavi; kaj bi podvzala, saj končno je tu, pri njih, ki so jo razumeli, a so odšli. Z mrtvimi se hoče pogovoriti. Miru, miru želi ji srce! Ali ga bo našlo?... Ali ne bo ta mir povečal njeno bolečino? Upa, trdno upa — pri njih je, katerih lastnost je: mir!

Pri Reziki je. — »Rezika, glej me, prišla sem kot nekdanj, o ne kot nekdanj, samo bežen stik moje duše s Tvojo. Rezika, nisem ti prinesla rož, belih, velikih krizantem, saj ni prostora za moje cvetje, prazne so roke, ker ščitijo dušo. — Prinašam ti boleost, strašno boleost, ki ji ne znam leka. Rezika, ali si videla jokati mladost, — jokati prav zato, ker je mladost tako cvetoča in bujna, polna življenja; jokati, ker se izživlja v lastnem cvetju, nikogar pa ni, ki bi pomagal negovati to brstje, ki bi zahrepenel po njenem srcu. Svet drvi v prepad, v razvaline... Povsod se opeva in slavi deklško srce, povsod istočasno ponižuje! Rezika, blagor ti, tvoje srce počiva v Njem, zakaj svet nima duše, noče idealnosti. Svet ljubi telesa.

O Rezika, na tvoji venčani ruši prosim, kot ob oltarju, saj tu so ostanki tebe, tvojega življenja. Kam naj krenem? Ali naj utopim dušo in prodam za Judežev poljub? Kam naj dam srce, moje ubogo, hrepeneče srce, katerega simbol in činitelj je Bog?«

Duša je zaplavala, se dvignila... prisluhnila grobnim željam sosesre...

Poslušaj, Dragica, odlomek iz moje domovine...

»Ostani mrzla za svet, mrzla za ljubezen, ki jo tako kličeš in stremiš v njej najti mir in ravnovesje... Vrne se, potolažena, da nosiš globoko v

sebi Njega, ki je početek miru . . . kmalu, kmalu bo tudi tvojo mladost ovila Kristusova zastavica ljubezni in miru, večnega miru, ki se bo vsak trenutek večal v novo doživetje, v novo blaženstvo . . . Dragica, bodi močna! Vredno je bojev in trpljenja, saj s tem si služiš mir, ki bo večni, brez želja, brez hrepenenja . . . dovršen Jezusov mir.«

Grob je umolknil . . . Dragica se je vrnila, srečavala in pozdravljala znance, v katere je rezala dvojno vprašanje . . . ?

Vrnila se je v trenutno življenje, katerega hoče izživeti v pozabljanju in zatiranju vseh mladostnih silnih klicev: razumevanja in ljubezni.

J. Borštner:

SREČANJE

(Nadaljevanje).

Bilo je na veliko soboto zjutraj. Marta je vstala pred sončnim vzhodom in se oblekla, da bi šla v cerkev. Ni se mogla vzdramiti iz čudnih nočnih sanj. Še vedno so se ji živo spovračale v spomin. Sanjala je, da je bila doma, da se je oče spreobrnil in jo prosil, naj nič več ne hodi od doma, kjer je zdaj tak mir kot v nebesih.

Zdaj spet trpi v drugih sanjah. Pod oknom jo v noči in viharju roti neki moški z glasom vihrovega Lojzeta, naj mu odpre. Ona mu hiti odpirat. Z grozo odskoči od vrat. Na pragu stoji kosmatin z Jankovim obrazom. Ves je premočen, po obrazu mu lije curek črne krvi. »Kroglo imam v čelu«, je kriknil in se ji zgrudil v naročje . . .

Že je v sanjah pri velikonočni procesiji. Kaj neki nesejo tam spredaj? Vstalega Kristusa? Ne. Belo krsto nesejo. Marta vidi, da ne gre za procesijo, ampak za pogrebom . . .

Šele ko si je otrla obraz z mrzlo vodo, se je nekoliko zbistrila. Sanj ni bilo več, a v sebi je čutila veliko hrepenenje, ki jo je vleklo domov.

»Za božič nisem šla domov, bom šla pa za veliko noč«, se je veselila. »Domov, domov, domov!« so odgovarjale stene in strop.

Bela svetloba je šinila skozi okno, šum z drevja se utrinjajoče rose je trkal nanje. V drevju se je prebudil ptič, zacvrkutnil in zaspal vnovič . . .

Marta je stopila k oknu in ga odprla, da ji je vonjiva rosna moč kot pozdrav napolnila vso sobo. Marti so se orosile oči, da ni videla ničesar. Ko pa je otrla roso s trepalnic, je zagledala pred seboj pismo, katero ji je nekdo ponoči prinesel na okno. Odprla je in brala :

Danes popoldne ob treh bomo mi delili pravico. Takrat ne bomo poznali nikogar. Tudi tebe ne. Umakni se! Če te dobimo, te ubijemo!

Rdeča pest.

Nič se ni prestrašila. »Prav. Bom šla še laže domov«, je govorila med pomilovalnim smehom. Takrat se je vnela zarja, ptič v drevju se je prebudil in zapel . . .

Vedra, kakor v zarji umita, je Marta odhitela v cerkev. Vso mašo je preklečala v zbrani molitvi in prejela sveto obhajilo tako prisrčno kakor še nikdar v svojem življenju . . .

Ko je odhajala iz cerkve, se ji je zazdelo, da je prav med vrati smuknil mimo nje skrivnostni kosmatin. Ni mu videla v obraz, a zdelo se ji je vendar, da je tega človeka že videla.

Med potjo na stanovanje se je v njej hrepenenje po domu obudilo še močnejše. Iz jutranjih sap, iz zarje kot raztopljeno zlato in iz šumnih ulic jo je klicalo zdaj z glasom matere, zdaj spet očeta ali bratcev in sestric: »Pridi, Marta! Bomo šli k procesiji!«

Marta posluša te glasove in se ne meni za ljudi, ki hite mimo nje. »Saj pridem!« jim odgovarja v srcu. Morda jim odgovarja na glas, da jo ljudje tako začudeno gledajo.

Zdajci se vzdrami. Mrzlo jo je spreletelo po telesu. Tik za seboj je začutila moško sapo. Ozrla se je in se srečala s svetlimi očmi človeka, ki je šel za njo, a se v hipu potegnil čez ulico in izginil, kot bi se v zemljo udrl . . .

»Kosmatin,« so ji dahnilo ustnice. Stresla se je v neznanem občutju. Zdelo se ji je, da je pogledala v obraz iz svojih sanj in se srečala z očmi iz svojega dnevnika. Hrepenenje v njenem srcu se je prelilo v sladko bolečino in vero, da je kosmatin Janko Gozdar.

»Janko je, zato sem vse te dni tako želela k njemu, zato sem tako drhtela, kadar mi je Lojze govoril o svojem kolegu; zato sem bila tako močna in se nisem bala ničesar.

Janko je. Toda zakaj se me tako ogiba in zakaj ne pusti Lojzetu, da bi mi povedal njegovo ime? Janko, ali res ne bom dočakala?«

V grlu so jo zapekle solze. V njej je ugasnilo nekaj svetlega, toplega. Takrat pa je vstalo sonce, iz zemlje je zadehtelo toplo kakor iz živih prsi, rose so se vnele in zaplamenele do neba . . .

Ob dveh popoldne, ko je uredila vse organizacijske zadeve, je Marta odhajala domov. Zavita v opojno slo živega drevja in v gosto, temno zelen dišečega listja se je spuščala po visokem desnem bregu. Že je zašla v čudotvorno slast bohotnih trav in razvnetih cvetov, da se je opotekala kot pijana. Ob glogovi meji, ki ji je prerastla stezo, se je ustavila in se naslonila na blazine mehkega cvetja.

Tako čudno ji je bilo pri srcu, da ni mogla več naprej. Pod njo je strmo padal breg proti reki, med travo je šumel slap glogovega cvetja in padal še niže, vse med skale, ob katerih so se komaj slišno razbijali valovi. Srebrna je tekla reka mimo temno zelenih borovcev in blestečih brez, ognjena je oblivala gozd svetlo zelenih bukev, iznad katerih je rastlo mesto v sonce in nebo. Strehe in okna so goreli kot kresovi, visoko nad njimi so plameneli zvonovi, križi in Marija v zvezdah, z mesecem pod nogami . . .

Ko je Marta gledala mesto, so se ji vzele na ustnice besede toplega slovesa. Pristrčno se je poslavljalna od mesta svojih sanj daljne sreče. Saj se je poslavljalna samo za kratek čas, pa se ni mogla otresti občutja, da se poslavlja za vedno. Zato so se ob tem slovesu razklenile vse vezi njene duše in so ji v oči privrele tople solze.

V vrhovih vitkih topoli se je budila tajna pesem. Sapa od juga, vsa topla in vonjiva, se je zapletala v pogovor z glogovim cvetjem in Marta bi najrajši zasanjala. Zaprla je velike, velike črne oči in pustila, da ji je sonce sijalo naravnost v obraz in žive ustnice, ki so se polne krvi in toplote nabirale v rožo in smehljaj.

Ves breg poje in dehti, slap glogovega cvetja kramlja z vetrom in Marta sanja v njegovem objemu. Ob njej pošumevajo roji čebelic, nad njo se lovita dva bela metulja. Iz dalje pojo zvonovi in jo vabijo domov. Tiho, tiše utrip-lje njih pesem, pa se spet obudi močnejše in raste, raste, kakor da hoče vzpluti do neba:

»Pridi, oj, Marta, domov,
čaka te rodni že krov
in vrt je že poln cvetov —
pridi, oj, Marta, domov!«

Zdajci se je Marta stresla kot v nenadnem strahu. Široko je odprla zasanjane oči in se sunkoma obrnila za šumom, ki jo je bil prebudil.

V trenutku je stal pred Marto Maks, kakor da je zrastel iz tal. Oči v blaznem obličju so se mu poglobile in steklenele. Na ustnice mu je silila pena. Marta se je prestrašila in se umaknila za korak, da jo je zalilo belo cvetje. Le vrat in obraz, obžarjen od sonca, sta kipela iz njega.

»Pusti me!« je zavpila. »Naj grem domov!« Ob desnem kotu prečudno živih ustnic ji je vztrepetalo kot zarja.

Maks je strmel v Marto. Oči so se mu zopet nekam oživele in zasijale v mehki luči. Marti se je zdelo, da se bo zjokal.

(Konec prihodnjič.)

Zora Orlova :

Otrok in cesta

Ko pričakuje mati rojstvo prvega otroka, mislim, otroka z vsem srcem zaželenega, hodi s svojo sladko skrivnostjo tiho med ljudmi. Nekaj nepopisno mehkega in nežnega se je zganilo v njej — pa najsibo to zdelana, proletarska mati, ali pa žena takozvanih boljših krogov. Že hiti pripravljat ple-nice in vse one majcene in drobcene stvarce, ki jih bo potrebovalo novo bitje ob prihodu na svet. In sedi in šiva in tiho premišlja. Vse nekaj posebnega bo njen otrok. Zdrav in lep, da lepšega ne bo na svetu. O, kako mu bo mehko postlala, kako ga bo negovala, kako mu bo — — no, pa to matere same najbolj veste, kako mu boste snele celo zvezdo z neba, samo da ne bo vaše, s sladkostjo ljubljeno, bitje ničesar pogrešalo. In vse hudo mu boste prestregle v svoje dlani. Če bo kdaj kamen ob poti, še roko boste podložile pod te drobne nožice, samo, da se ne rani in ne spotakne. Vse lepo bo okrog njega, ničesar žalostnega naj otrok ne vidi — saj je življenje itak tako zelo resno in hudo. Iz svoje rane mladosti se spominjate, kaj vse bi bilo bolje, da bi ne bilo — zato — že sedaj delate načrt, česa ga hočete obvarovati.

S kako kritičnim očesom gledate druge otroke! Če so ljubki in srčkani v vozičku — o, moj bo tudi tak ali pa še lepši! Da, lepši, prav gotovo lepši. In če vidite na cesti razvajenega otroka, ki cepeta trmasto z nogami in se dere na vse grlo, ker je takoj zamera, če se mu vsaka, pa še tako nesmiselna želja ne izpolni, že grajate v duhu njegovo mater, ki ga tako nespametno vzgaja. Jaz, da, jaz bom vse drugačna! Tudi modrost bo spremljala vzgojo mojega otroka. In že ga vidi, kako gre v šolo — o, da, tudi v šolo bo hodil njen sladko ljubljeni. In bo prvi v šoli, pameten in brihten. Vsi ga bodo hvalili in ponosna bo nanj. Še večji bo — dozoreval bo v fanta ali dekle — poklic si bo izbiral, vse lažji in boljši kot je poklic njegovega očeta. Oh, kaj še vsega ne misli mlada mati ob pričakovanju svojega otroka!

Nekega dne prijoka na svet novo bitje. Sedaj je tu — sedaj pokaži, mati, če boš lahko uresničila vse svoje načrte iz časa pričakovanja.

Središče vsega doma postane otrok. Oče, ponosen, vse bolj možat, mati tiha in vdana. Potem pa babica in dedek in še tete in strici. Načrtov nič koliko! Rojenice so nasule novemu človeku bogastva, uspehov in sreče v zibelko.

Otrok je točka, okrog katere se vrti ves svet. In se joče in smehlja in napolnjuje s tiho srečo materino srce. Čimprej si zaželi peljati to srčno-ljubljeno bitje ven, na zrak, na sonce. In že ga pelje v vozičku na ulico, ali ga pa nese v naročju. Naj vidijo še drugi to njeno srečo!

Otrok raste, razumeva, spoznava. Že hodi, brblja in govori. Igra se z drugimi otroki — nekaterim se približuje, drugi ga odbijajo, želi si družbe — nekoga, ki bi mu pokazal svoje igrače, ali pa — da bi se smel igrati z drugimi, ki imajo več igrač kot on. To zadnje je velikrat prva spoznana bolečina v otrokovem življenju. Če ni doma blagostanja — tudi ni igrač. In hrepenenja je toliko v mladem srcu! Si že kdaj videla siromašnega otroka, kako gleda skozi ograjo otroke imovitejših staršev pri igri? Kako bi rad, če bi smel, samo enkrat zajahati lesenega konja, če bi smel samo enkrat zatrobiti na trobento ali zaigrati na orglice. In punčke! O, če bi imela tudi njena punčka take laske in očke, ki se zapro! Če bi smela samo enkrat, samo malo poujčkati tako malo nališpano stvarco! Pa nič tega se ne zgodi. Bogati otroci kakor zanalašč razkazujejo skozi ograjo vse svoje igrače in gledajo in se smatrajo za nekaj več. Če pa je ta otrok tam pri ograji tako umazan, mogoče ima še strgane hlačke ali predpasnik! In mama je rekla: s takimi umazanimi otroki se ne smeš igrati. Lahko se še sam umažeš in mogoče česa grdega naučiš. In se gledata oba otroka in začutita razliko —.

Mogoče pride kdaj k ograji še imovitejša mati in reče svojemu miljenčku: No, dragec, pa daj otroku tam tistole punčko, saj ji že manjka ena noga ali roka — in tudi očke si ji že iztaknila iz same radovednosti, kako se te očke vrte. Saj jo tako ni nič škoda. — In otrok da, četudi nerad, tisto polomljeno stvarco ubožnejšemu sovrstniku. Mati je pa ponosna in si misli: pa sem le eno dobro delo storila, naj ima še ubožec kaj. In še ne

zardi ne — kako, ko pa je storila dobro delo. Pa pustimo sedaj otročji svet igrač in spremljajmo otroka dalje!

Že gre otrok prvič očetu po tobak, ali materi po kvas v trgovino. O vsem ga preje dobro pouči: naj gre ob hišah, naj se ne ozira po nepotreb- nem, le, če gre čez cesto, naj pogleda levo in desno itd. Otrok gre sam, čisto sam po cesti. Ali se ne bo ustavil pri prvi izložbi in gledal? In kaj bo vi- del? O, vse mogoče, najbolj pa tisto, kar prijetno vabi njegovo oko. Dokler še ne razume, tedaj ga mikajo le barve, vsa miniaturna orodja in priprave. Vsega si zaželi. Ko bi imel to in še ono, želja je vse polno, še ponoči sanja o pisanih izložbah. Ko pride domov, pripoveduje, kaj je videl in mati se čudi, kako je vse dodobra doumel. Ko ga pelje še sama ven — pa se zbudi v otroku želja, da bi mu mati kupila to in ono. Bodi tedaj previdna in mo- dra! Ne izpolni mu vsake želje, tudi če ti sredstva dopuščajo. Mar misliš, da se mu bo, ko doraste, vse izpolnilo, kar bo želel? Kako mu bo težko tedaj, če se kot otrok ne bo znal odreči. Nesrečen bo in nikdar ne zado- voljen.

Ko gre prve dni v šolo, ga spremljaš ti ali oče. Da se navadi in da bo potem samostojno prehodil včasih dolgo pot. Vse njegove součence že poznaš, o vsakem si si že ustvarila svojo sodbo. Tistile tam ti ne ugaja na oko. In že svariš pred njim. Ne prenašli se! Ne misli, da so samo osvajajoči otroci dobra družba za tvojega otroka! Mogoče bo tih in skromen otrok nosil bolj- šo vzgojo v svojem srcu kot tvoje srčno ljubljeni bitje. Že postajaš pristran- ska. Iz same napačne ljubezni.

Kmalu začne hoditi otrok sam v šolo in iz šole. Tukaj se pa začenjajo prve nevarnosti. Kakšni so pogovori med učenci? Si jih že kdaj poslušala — tako neopazeno? Vse stori je, slišane in prisluškovane doma — se zač- njajo pripovedovati na teh potih. Kakšne stori je? Mislim vse ono, kar še ni za mlade, nežne rastline, vse ono, kar pade kot slana na mlado otroško dušo. Saj hoče biti moderna domača vzgoja prosta in širokogrudna. Naj otrok že kmalu spozna skrivnost življenja. In kar je pod skrbnim mater- nim vodstvom enemu otroku o pravem času v prid, je drugemu, izraženo iz otroških ust v pogubo. Otrok postane zamišljen in izpremenjen. Po čem spo- znaš to izpremembo? Po različnih vprašanjih, ki ti jih stavi, da te spravi malone v zadrego. Mnogo teh vprašanj je sad nenadzorovanih pogovorov šolarjev na cesti.

Ko zna otrok čitati, tedaj čita napisne table. Oko se mu ustavi pa tudi pri raznih s kredo ali barvnikom napisanih besedah po zidovih in ograjah. Sprva ne razume — kmalu se pa znajde prosvitljen tovariš, ki mu z gnusno besedo razlaga pomen. Že je tu nekaj, kar bi ne smelo biti.

Tu vidi deklico, ki prodaja cvetice za mal denar zato, ker je lačna, ka- kor pravi. Brezvestni starši so jo poslali na cesto, da jim s svojim bornim zaslužkom pomaga dostikrat samo izživljati njihove strasti pijančevanja. Oblast se bori proti temu načinu prosjačenja — a vendar se to dogaja kljub vsemu nadzorstvu. Tak otrok se odvadi učenja, zanemarja šolo in rad uide iz poboljševalnice. Okužila ga je cesta.

Pametna je šolska naredba, naj bodo šolski otroci ob 7. uri zvečer že doma . . . Dostikrat se zbira družina že k večerji, a tega ali onega otroka še vedno manjka. Pota, ki jih tedaj hodi tak otrok mu gotovo niso v prid. Pohvaliti je delavca, ki je šel zvečer po težkem dnevnem delu svoji hčeri naproti, da vidi, kako se obnaša in kakšna je njena družba. Otrok, ki se zaveda, da se starši zanimajo za njegovo obnašanje na cesti, da ga tu ali tam počakajo — se bo zavedal svoje odvisnosti do staršev in se bo izogibal slabe družbe. Pameten poduk na vzgledih iz okolice mu bo pripomogel do lastne kritike. Izogibal se bo slabega in sram ga bo.

Tvojemu otroku se približuje pubertetna doba. Ko si ga po svojih najboljših močeh podučila in ko misliš, da je sedaj otroku vse jasno, tedaj vstane v njem na cesti poleg drugega novo zanimanje. Slike, zlasti slike v kinoizložbah ustavljajo njegov korak in vklepajo njegove misli. Tega mu ne boš mogla zabraniti — slike so tu — oblast in cenzura jih dovolita. Ta cenzura je dostikrat zelo širokogrudna. Ali nisi še nikdar zardela ob teh slikah? Otrok te slike srka in pije vase in domišljija se mu razboljuje. Je to poguba — prezgodaj se umaže mlada duša in ostane navadno umazana za vse življenje. Matere, ki spremljate vaše otroke v duhu po njihovih potih — ki ste jih poslale v mesto v šolo — podučite jih, naj se obrnejo od slik, ki žalijo čut njihove sramežljivosti! Pametna in modra materina beseda bo v otrokovi duši zbudila smisel samostojne kritike in jasno spoznavanje dobrega in slabega.

Kaj sliši otrok na cesti? Kletvine v vseh jezikih in umazane psovke. Tu se junaško izprsi še mlad dijaček in si privoščiči neljubega profesorja. Tam kolne pijan voznik. In že uide otroku doma kletvina. Le kje jo je pobral? Na cesti — včasih si bila še sama priča. Sramotna je kletev za kulturnega človeka. Ni treba biti ravno konjski hlapec, zakaj privilegij kletve si lasti danes zlasti naš polinteligent in še tudi drugi.

Mati! Kje so sedaj vsi tvoji načrti? Ali boš rekla: Jaz ga nisem tega učila, moj Bog — ta pokvarjeni svet! In s tem bo vse dobro? Ne! Vedno moraš pametno svariti in učiti, učiti, kaj je prav in kaj ni.

Ne pusti, da se ti hči nosi preko svojega stanu. Čeprav vidi na cesti nališpana dekleta svojih let v lepih oblekah, katerih vrednost presega meje njih gmotnih razmer, naj se sama oblači skromno, a snažno. Dostikrat mati niti ne ve, da je njena hči že zašla na kriva pota in da se s sredstvi, ki ji jih nudi dom, ne more kupiti tako lepih oblek, ki zbujaajo pri dekletih srednje situiranih staršev zavist.

Če nosi to razmotrivanje naslov: Otrok in cesta, zakaj pa govorim sedaj o dekletih, ki so takorekoč že gospodične? Tudi dekleta so še tvoji otroci in še večja je skrb zanje, čimbolj doraščajo.

Še nekaj o dečkih! Kaj vzbuja pri njih zanimanje na cesti? Športnike raznih vrst srečava tvoj sin. Ta hiti smučat, oni na športno igrišče brcat žogo, ali teče s kopalnimi hlačkami k vodi, drugi zopet s kolesom vozi dolge ture. In že vidi jadralne letalce z njihovimi modeli itd. Vse ga zanima, povsod bi bil rad zraven. Vse naenkrat pa ne gre — za vse športe ni časa — zakaj

glavni cilj mladine je, da v šoli dobro izdeluje in se pripravlja na bodoči poklic. Šport, ki najbolj odgovarja dečkovi konstituciji, ta šport naj si izbere in tega naj goji. Brezmiselno hlastanje za rekordi mu ubija smisel za umsko delo. Statistika negativnih učnih uspehov je zato tako porazna.

Narod in država zahtevata od vsakega posameznika samostojnega umsko razvitega in telesno krepkega državljana. Ko bi znal otrok pobrati s ceste to, kar je njemu v prid! Ker pa je na cesti mnogo pasti in prepadov za tvojega otroka, ki si nekoč o njem sanjala, da mu boš dlani postavila pod njegove nožice, da se ne spotakne, posvečaj veliko pozornosti cesti, po kateri hodi tvoj otrok!

*Jesen v
gozdu.*

Pavel Božič:

Ljubezen v jeseni

Kako se ti godi,
daljni angel ti,
odkar jesen hladnà
z listjem se igra,
odkar so polja vsa
prazna kakor mi,
kakor naša srca žalostna.

Cvetice lončnice pozimi!

Pričelo se je hladno jesensko vreme. Treba bo začeti misliti, kam in kako bomo shranili cvetice, ki so bile preko leta na balkonu, verandi ali oknu. Nekatere je že prva slana v prejšnjem mesecu več ali manj osmodila; one pa, ki so bile v zavetju, niso čutile slane.

Vsaka živa stvar potrebuje počitek, tako tudi cvetice.

Ker je počitek za nadaljno rast potreben, jim moramo pozimi nuditi to ugodnost, da jih obvarujemo vseh škodljivcev, kakor prahu, prepriha premajhne ali prevelike gorkote, prepogostega zalivanja in teme.

Za prezimovanje cvetic lončnic je najbolj pripravna zračna in svetla klet. Paziti pa moramo, da je v najhujši zimi toplota $+ 2$ do 5° C. To enako temperaturo obdržimo s tem, da ob lepem vremenu odpiramo okna, v slabem pa močno zapiramo. Dobro, ako se nam obeta zelo mrzla noč, da okna zadelamo s krpami, slamo ali kaj sličnega. Pri temperaturi $- 0^{\circ}$ C večina cvetic zmrzne ali pa vsaj namrzne. Ako pa je več ko $+ 5^{\circ}$ C, pričnejo rastline prezgodaj odganjati in rade podivjajo.

Zato se moramo držati vedno le temu primerne toplote.

V kleti, kjer so cvetice, naj ne manjka tudi toplomer, po katerem se ravnamo glede toplote. V sobah in hodnikih se radi pometanja in zračenja dviga prah, ki je pa strup za rastline, ker zamaši dihala na listih. Tu je tudi preprih, ki škoduje vsaki cvetici. Sobe, kjer je centralna kurjava, niso za cvetice, ker je presuh zrak.

Nekateri ljudje imajo cvetice v sobi za dekoracijo ali okras sobe. Takrat se morajo cvetice vsaj vsake dva do tri dni obrizgati z mlačno vodo.

S tem zavarujemo rastline, da se ne zaredijo uši ali kaparji, ki se v toploti tako radi zarede.

Kdaj naj zalivamo cvetice pozimi, je težko reči.

Nekatere porabijo več vode, druge manj. Najbolje je takrat zalivati cvetice, ko se vidi, da že listi venejo. Toda takrat močno! Rastlinam moramo dati preko zime podstavke, da tudi vanje nalijemo vode, ako so potrebne. Preveliko zalivanje povzroča, da rastlina naglo prične rasti, ali pa se prične kisati zemlja in večkrat cvetica tudi od tega pogine, ker je imela preveliko vlage in so pričele korenine gniti. Ako imajo cvetice pozimi pretemen prostor, opazimo pri tem, ko ima vse liste in odganjke rumene. Treba je paziti na to, da cvetice bodisi v sobi ali v kleti, stoje vedno blizu oken na redko, da more svetloba ali sončni žarek do njih.

V primeru, da se pozimi pojavijo kaparji, jih odpravimo s tem, da vzamemo ščetko, katero namakamo v 2—3% raztopini tobačnega izvlečka.

Za uši je najbolje, da namočimo napadene veje v to raztopino. Po treh urah pa moramo vse liste dobro izprati s čisto mlačno vodo. Za to so najboljše ročni razpršilniki.

Spomladi, ko začno cvetice odganjati, jih presadimo v večje lonce z dobro s peskom pomešano zemljo.

Kaj bomo sadili ta mesec?

Koncem tega meseca bomo morali pričeti misliti na sajenje tulp, narcis, hijacint, krogusov (žafan) itd.

Zemlja za te čebulice ne sme biti gnojena s svežim gnojem, ker se v njem zbirajo različni mrčesi in objedajo korenine, oziroma čebulice.

Čebulice sadimo 15—20 cm narazen in 7—10 cm globoko. Krokuse lahko sadimo bolj na gosto. Preko zime pokrijemo vse čebulice s smrečjem ali vležanim gnojem (ne svežim!).

Nekaj priporočljivih vrst tulipanov za grupe.

Najlepše za gredice in skupine so polnjene tele vrste: bele Boule de neige, rumene z oranžnim Couronne d' or, zlato rumene Golden King, beli, ki postanejo pozneje roza Murillo, rdeče z rumenim robom Toreador.

Za rezanje na dolgih pecljih pridejo v poštev Darirn tulpe. Te so sicer malo bolj pozne, ali so pa zelo lepe. Krvavo rdeča Allard Pierson, modre Bleu Aimable, bela La Candeur, črne The Sultan, roza Roi d' Islande.

Razne vrste tulipanov: rdeča z rumenim robom Kaiserkrone, zlato rumena Chrysolora, bela Diana, roza Pelikan.

Od hijacint so za v lonce zelo lepe tele vrste: temno oranžna Mr. Dames, temno rdeča Garibaldi, roza Moreno, bele Madame Krüger, rumene Prins Hendrik itd. Hijacintini cvetovi so lepi in polni samo, kadar prvič cveto, potem pričnejo vsako leto pešati in so vedno manjši cvetovi. Hijacinte zahtevajo rahlo, z drobnim peskom pomešano rodovitno vrtno zemljo.

I. Gerely-Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

Malenkosti, ki so vredne, da jih poznaš.

Kruha ne reži, ampak ga lomi! Krožnik ali skledica za kompot naj stoji vedno na podstavku, da imaš prostor odlagati peške. Ako stoji na krožniku za sadje posodica z vodo, jo uporabi tako, da jo s prtičem, ki je zraven, preneseš na desno stran svojega krožnika, omoči vanjo prste in jih obriši s prtičem, ki je nalašč za to.

Prtič (servieto) po jedi le tedaj zravnaj, če ga boš še rabila, ali imaš vrečico zanj. V družbi nima to nikakega pomena; saj ga ne bo nihče rabil za teboj in gre takoj v perilo.

Pri jedi drži komolce lepo mirno ob strani. Če pravilno rabiš svoj pribor, ne boš nikogar suvala. Komolcev pa nikoli ne upiraj na mizo! Ne sklanjaj glave k jedi, nizko nad krožnikom, ampak donašaj jed k ustom. To je prav poseben znak, ki loči človeka od živali. Nikoli pa ne dvigaj krožnika k ustom, tudi ne onega s kompotom.

Žveči tiho, z zaprtimi usti, popolnoma neslišno. Dokler nisi pojedla grizljaja, ne smeš ne piti ne govoriti. Kako grdo je, če kdo govori s polnimi usti! Ko je vrsta na tebi, da vzameš s pladnja meso, nabodi ga z vilicami, ki

so tam in z žlico, ki je tam, podpri in nesi na svoj krožnik. Oboje pa položi nazaj, ker sicer tvoj sosed ne bi imel s čim vzeti svojega kosa.

Ne vzemi mnogo naenkrat, ker se itak vselej dvakrat ponuja. Ne izbiraj, ampak vzemi kos, ki je na vrsti!

Ako pride na mizo tvoja najljubša jed, tega ne smeš pokazati! Sploh uživaj jed brez glasnega vzklikanja in hvalisanja. Dandanes sicer ni treba dekletom dajati videza, kakor bi živele od zraka, vendar olikano dekle nikoli ne kaže prevelikega veselja nad jedjo.

Po vsaki jedi pusti pribor na krožniku in ne poleg njega! Po končani jedi položi vilice in nož drugega poleg drugega na krožnik. Prekrižan pribor pomeni, da želiš od te jedi še nekaj jesti in ti jo tudi ponudijo. Če bi si to težko zapomnila, spomni se na to, da je prekrižan pribor pripravljen za to, da lahko kar naprej ješ; če pa obrneš oba ročaja k desni, pa je to znamenje, da ga nočeš več rabiti.

Ako si od kake jedi že enkrat vzela, pa ne misliš še drugič vzeti, potem tudi ostani pri tem, ko jed ponujajo vnovič in preprosto reci: »Hvala!« Ni se ti treba opravičevati. Ponujanje pri vljudnih ljudeh ne sme biti vsiljivo in tudi v zelo gostoljubnih hišah ni navada. Moreče prigovarjanje spravi gosta le v neprijeten položaj in ni pravo pojmovanje gostoljubnosti.

Ako si kljub vsej previdnosti napravila kako nerodnost, ni treba na to opozoriti celo omizje z glasnim klicem: »Oh, kako sem vendar nerodna!« Ne reci sploh ničesar. Ako so tvoji sosede olikani ljudje, bodo tudi oni molčali in napravili tako, kakor da niso ničesar videli.

Ko po kosilu vstaneš, se prikloni svojemu sosеду!

Črna kava.

Črna kava se ne servira pri isti mizi, kjer je bilo kosilo, ampak v sobi, kjer se zbere družba po kosilu h kramljanju. Sladkor vzame vsak sam, kolikor hoče sladko imeti. Noben pogrešek ni, če vzameš sladkorno kocko z roko, ker je suha in pride v tvojo lastno skodelico. Vsekakor bolje, kakor da n. pr. z žličko nerodno brskaš po dozi in ne moreš spraviti koščka nanjo.

Južina.

Veliko mizo pogrinjamo le za obed in večerjo. Čaj in kava pa se običajno servirata na malih mizicah. To ima svoje dobre strani, ker že s svojo skromnostjo pokaže, da ne gre za večjo jed, ampak le za skodelico kave ali čaja, nekaj peciva, ali kvečjemu še za par obloženih kruhkov. Ima tudi to prednost, da to malo, kar je na mizici, tudi hitro lahko odnesemo. Pogovora pri tem niti ni treba prekiniti. Tudi način jedi je preprostejši. Skodelico s čajem vzamemo s krožnikom vred v levo roko, z desno dvignemo skodelico k ustom in jo zopet lahko postavimo nazaj in vzamemo kaj peciva s krožnika, ki je pred nami. Za to pa je treba tudi nekaj vaje, da nam skodelica ne zdrkne iz roke, ali da pri seganju po pecivu ne zvrnemo kaj na tla.

Lepa navada je, da gospodinja, ali odrasla hči naliva kavo ali čaj. Ta lastnoročna uslužnost poudarja iskrenost in toploto gostoljubnosti.

To bi bila torej glavna pravila za obnašanje pri jedi. Vsake jedi in vsake možnosti nisem mogla omeniti; saj bi zmanjkalo prostora, pa bi se kljub temu ne znašla, kadar bi bilo treba praktično izvesti to, kar si brala.

Zato pa: Opazuj in uči se! Ko si se seznanila z najpotrebnejšim, opazuj ljudi, kako se obnašajo pri tej ali oni priliki in jih skušaj praktično posnemati! Najbolje pa je, da tudi doma v družinskem krogu pri jedi opazuješ vse predpise vljudnosti, pa ti potem v družbi ne bo nikakor težavno. Nasprotno pa ne boš prišla nikoli v vajo, če se doma obnašaš proti vsem pravilom olike, pa v družbi prvič poskušaš to, kar drugi že znajo. Kako lahko je potem, da napraviš napako in te je sram! Zato še enkrat: opazuj in uči se ter bodi vedno in povsod olikana!

OBLEKA

Učenka.

Skoro vidim tvoj razočaran obraz, ljuba mala sestrice, ko zagledaš pravila za svojo obleko pod posebnim naslovom. Mogoče stojiš že blizu zrelostnega izpita, ali celo učiteljske diplome in jaz te imenujem še vedno učenko.

»Ali ne bom nikoli velika in odrasla?« se že jeziš.

Seveda, sestrice, ti si že odrasla, če se resno pripravljáš na bodočnost in si pri tem delu samostojna. Ako pa je večerna obleka, pokloni mladih gospodov in zabava središče tvojih želja, potem si pa še zelo majhen otrok.

Pojm »odrasla« za deklice ne pomeni samo smeh in ples in promenada. To ni otroško igranje, to je poklic. To je prvi del življenja, ki te v njem čakajo resne dolžnosti. Ako ti to spoznaš in razumeš, potem si v pravem pomenu besede odrasla.

Vsak način zabave — umevno, da govorim le o dovoljeni zabavi — služi le v razvedrilo in spremembo pri delu; toda življenjski cilj ne more biti. — Zabava je podobna cvetki. Če ji polomiš popke, nikoli ne bo razcvetela. Prav tako je z veseljem odrasle deklice. Ako ga okusiš prezgodaj, ne bo imelo nobenega čara več, ko bi ga resnično rabila.

Gotovo si že videla otroke, ki si najrazličnejše igrače zažele in jih tudi že dobe. Zato pa so postali starikavi nezadovoljniji, ki jim nobena stvar ne napravi veselja. »Rěvčki!« porečeš.

Prav tako so tudi v življenju možje in žene, ki ne najdejo ničesar več lepega, ker so vse, kar jim je življenje moglo lepega nuditi, prezgodaj užili.

Zato naj se ti prav nič ne mudi z večernimi oblekami in plesnimi vajami! Le nikar se prezgodaj ne uveljavljaj pri tem! Čim kasneje boš začela, tem dalje časa boš ostala mlada.

»Ah, v par letih bom že stara,« vzdihneš zaskrbljeno.

Toda zelo se motiš, sestrice! Starih gospodičen danes skoro ni več. Poznaš pač morda od življenja in mladosti sijoča tridesetletna dekleta. Takih pač ne imenujemo stare device, ampak take, ki hočejo z desetimi ali štirinajstimi leti biti odrasle in o katerih z dvajsetimi leti pravijo: »Hm, ne

boš me preveril, da so šele dvajset let stare, saj jih poznam že najmanj deset let s plesov, pa se jim še ni posrečilo ujeti moža!« —

Tako je mnenje o dekletih, ki hočejo biti prezgodaj odrasle.

Le ostani vesela, ljubka učenka, dokler le moreš! Nosi s sončnim pogledom temnomodro krilo in belo bluzo! Če verjameš ali ne: izgledaš, kakor bela roža, ki se pravkar razcvita!

V tej obleki, če je čista in lepa, si vedno pripravljena za družbo, četudi preprosta in je tudi tvoje vedenje tako.

Pri raznih družinskih praznikih se seveda lahko oblečeš tudi drugače, toda vedno preprosto. Težka svila, čipke, svilene nogavice in razen okras lahko prepustiš onim, ki jih rosno sveža mladost več ne krasi . . .

O pudru in šminki nočem niti govoriti. Ako meniš, da potrebuješ takih sredstev, potem si že zelo, zelo stara . . .

Odrasla deklica.

Pridi, ljuba odrasla deklica, tudi midve se hočeva pogovoriti o obleki! Pa sem skoro videla, kako si samostojno zavihtela glavo in si zaničljivo zamrmrala: »Radi obleke naj mi nihče ne prigovarja! Sem moderno, samostojno dekle in se oblačim, kakor meni ugaja!«

Da, če bi bilo tako . . .

Njeno veličanstvo, moda.

Dokler se brez ugovora, s hlapčevsko ponižnostjo klanjaš modi, mi čisto zastonj govoriš o samostojnosti, prostosti in dobrem okusu pri izbiri. Zdi se ti pod tvojo častjo, da bi izpolnjevala božjo postavo, ki ti v tvoji notranjosti vest narekuje. Ne sramuješ se pa, nositi moreči jarem modnih bedastoč.

Ti veš, da v srcu zapisane zapovedi o sramežljivosti ne odobravajo razkazovanje tvojega telesa, vendar nosiš bluze brez rokavov, do srede hrbta in prsi zrezane, da o plesni obleki niti ne govorim in da tvoja kopalna obleka sestoji prav za prav samo iz nekaterih trakov — ker tako moda predpisuje.

Če bi vprašala svoj razum, na katerega si tako ponosna, pa bi ti povedal, da si s kapo, ki jo potegneš na eno uho, ali jo obesiš na tilnik, prav zelo podobna Pavlihi. Pa jo nosiš kljub temu tako, ker moda tako zahteva.

Vsa narava se upira temu, da si pustiš izpuliti obrvi in potem z bolečim postopanjem narisati nove. Toda ti se temu ne upiraš, ker je to moderno.

Versko predpisani post se ti zdi nazadnjaški in se ga sramuješ; toda nalagaš si mnogo večje premagovanje, da bi postala vitka; kajti vitka linija je moderna.

V tvoji visoki civilizaciji se ti zdi Marijina svetinjica praznoverna — v torbico ali v avto pa obešaš najbolj čudne figure, — ker je pač moda.

Lahko bi ti naštel neskončno vrsto takih modnih norosti, ki te drže, »prosto, moderno deklico« v suženjstvu, ki bi pričale o tvoji resnični prostosti.

Sestrica, potipaj vendar svoj zdravi človeški razum in razmisli, komu in v čem se pokoravaš v modi!

Saj ne zahtevam, da izvlečeš iz starih skrinj modo svoje stare matere in se vanjo oblečeš. S tem bi bila približno prav tako smešna, kakor si v sedanji. Saj vemo, da nikoli ni bilo mode, ki ne bi bila v čem nespametno in neokusno pretiravala.

»Kaj pa naj potem storim?« vprašaš zdaj obupano.

Čisto osebna (individualna) obleka.

Pred vsem drugim: spoznaj se sama zunaj in znotraj, potem pa se obleci tako, kakor je primerno tvoji osebnosti.

Ako si po naravi resna, nosi ravno črtaste obleke temnejših barv. Svojo mladost lahko poudariš z malim okraskom na obleki.

Če pa je vedrost tvoja odlična lastnost, nosiš lahko bolj žive, toda nikoli kričeče obleke, ki bi bodle v oči, in tudi kroj je lahko manj resen.

Če si visokorasla, ne nosi podolgem črtastih oblek. Nasprotno pa se za male in obilne postave ne prilegajo vodoravno in tudi ne poševno črtasta in kvadrirasta blaga.

Tesne in ozke obleke sme nositi le tista, ki ima popolnoma harmonično izoblikovano telo.

Kratki gornji del se vidi še krajši, če nosimo bluzo v krilu, dočim pa bluza vrhu krila to napako skoro popolnoma pokrije.

Tudi barva las in obraza ima pri izbiri barve blaga za obleko svojo besedo.

Če svojo notranjost tako dobro poznaš, kakor svojo zunanost, se brez moralne škode lahko podvržeš vsakovrstni modi, da izvršiš le malenkostne izpremembe. Drugi ne bodo prav nič opazili, če si prišiješ pas nekaj centimetrov višje ali nižje, če ti tako boljše pristoja, kar pa sama najbolje veš, ali bi vsaj morala vedeti. Dovolj si ustregla modi, ki zahteva, da nosiš kapo po strani, če si jo potegneš le malo poševno. Dame resnično plemenitega okusa so našle tudi ob času mode najkrajših kril še pravilno dolžino zanje.

Nerazumljivo mi je, kako se more današnja ženska mladina, ki je tako ponosna na svojo osebnost, tako slepo pokoriti modi, da je skoro uniformirana. Zlasti velja to za modne barve. Kakšno zimo v gledališču kar miglja pred očmi samih rdečih oblek. Pozneje pride na vrsto divje zelena barva. V poletju so blestele vse modne dame v rumeni barvi sončnice, ne misleč na to, če ta barva tudi odgovarja njihovim obrazom ali ne.

Tako delajo gospe in gospodične, ki od svoje krojačice zahtevajo največjo molčečnost, da ne bi izdala prijateljici čisto svojevrstne posebnosti njihove obleke!

Včasih se primeri, da si se prena glila, ko si hitela za modo. Zgodilo se je, da so se nenadoma pojavili v modi na rami nabrani rokavi. Mnogotera gospa ni imela niti toliko časa, da bi si dala napraviti take rokave. Ko si jih je hotela omisliti, so se gube že pomaknile h komolcu ali celo v zapestje

Sestrica, ali ne opaziš, kako ti žvižga moda k noremu plesu?

Najboljše in najfinejše so obleke, ki so narejene sicer po modi, toda ne tako, da pridejo že naslednjo sezijo na podstrežje med staro šaro.

Obleka za na ulico.

Mnogo važneje kakor slediti vsakokratni modi je, da vemo, kdaj in kje se nosi kaka obleka. Mlade dame, ki slepo slede modi, pa v pravilih olike niso dovolj poučene, napravijo tu največje napake.

O poklicni in delovni obleki smo že govorile. Sedaj pa se pomenimo še o obleki za na ulico!

Najlepša dopoldanska obleka je lepo prikrojen kostum, preprost klobuk, rokavice iz jelenjega usnja odgovarjajoče barve, močne nogavice, nizki čevlji. Prav tako odgovarja tudi dolg, preprosto ukrojen plašč.

Ako blago kostuma ni športno, ampak gladko sukno, ga imamo lahko s posebno belo bluzo tudi za popoldanski obisk.

Popoldanska obleka.

Najboljša popoldanska obleka je iz volnenega blaga. Naj bo preprosta, z dolgimi rokavi. To obleko imamo tudi lahko, če smo povabljenih kosilu.

K popoldanskemu čaju oblečemo obleke iz lažjega blaga; ako je v vabilu nakazan vesel popoldan, smemo obleči tudi obleke živahnijših barv.

Blago in barva.

Ne pozabimo, da kaže preprosta obleka na dober okus, cenena, preveč okrašena obleka pa ne more biti nikoli elegantna, četudi je narejena po najnovejši pariški modi.

Sploh pa ni treba smatrati pariške mode za merilo imenitnosti, kajti modni list nikoli ne pove, ali vsaj malokdaj, kdo je nosil določeno obleko, ali za kakšno priliko. Morebitna obleka je n. pr. pri konjskih dirkah ali pri sportnih tekmah zelo lepa, dočim bi v našem domačem mestu ne napravila dobrega vtisa in bi se ljudje smejali. Tudi najlepša obleka je le tedaj elegantna, če je na mestu. To je tudi najboljše znamenje dobrega okusa.

Sestrica, ako imaš le malo oblek, potem ne nosi živih barv, da se te ne bo spoznalo že sedem milj daleč. Za mlado deklo so svetle, bele barve najlepše. Najlepša je seveda bela obleka, toda za delo ni praktična. Na temnih oblekah naj nosi mlado deklo vedno nekaj belega, n. pr. ovratnik.

Črna obleka.

Črna obleka je v kulturnih deželah znamenje žalosti; zato je bilo v zadnjih letih kar čudno, da so mlada dekleta hodila v črnih oblekah, ko je mladost vendar vesela. Zdi se, da so se zdele mnogo zanimivejše v črnem, ker jim je kraljica moda prišepnila na uho, da je mlad obraz v črnem okvirju interesantnejši, kdo pa ne mara biti interesanten? In take so postale mlade deklice v črnem, dasi so v resnici zaradi svoje mladosti dovolj. Čas je, da se dekleta odpovedo črnini, saj bodo imele še v poznejših letih, ob resnični potrebi, dovolj prilike za črno obleko.

(Dalje prihodnjič.)

Deklica na tuje gre...

Nadica:

PELA BOM PESEM

Včasi želim si, da bi zapela,
da bi zapela sred pisanih trat;
zdaj, ko je zemlja se spet razcvetela,
zdaj, ko je prišla kraljična pomlad.

Ali naj pojem pesem o sreči,
ki jo moj deček šel je iskat;
ali o roži, ki se razcveta,
pa jo zalotil jesenski je hlad?

Ali bi pela o ptički krilati,
ki je zapela sredi noči;
ali bi ono pesem o domu,
o domu preljubem sredi vasi.

Pesem o sreči ne bodem zapela,
šel je v svet deček, nazaj ga več ni
Tudi o roži ne, ki je zacvela,
grenke so moje mlade poti.
Tudi ne pesmi o ptički krilati,
prazna je kletka, ptičke več ni.

Tisto zapojem, o domu preljubem,
ki se košati sred naše vasi;
dvoje orjaških dišečih orehov,
pred hišo vsako pomlad zbrsti!

Zapela o domu bodem preljubem,
ki se košati sredi vasi;
da mi bo v duši topleje, jasneje,
da se ugledijo strme poti.

JESENSKI PRAZNIK

Vsi Sveti in Verne duše... Morda ni daleč dan, ko bomo tam jaz in ti in oni. Ko bo meja med tostranstvom in onostranstvom prekoračena in se bodo naše duše nenedoma znašle na mestu, ki si ga določamo že na tem svetu. V našem življenju ne bi smela miniti niti ura, da ne rečem trenutek, da ne bi mislili na tisto največjo, zadnjo uro, ki neizogibno čaka pred vrati. Toda če se vprašamo, kolika je naša skrb za to, se moramo sramovati. Kako malo mislimo na tisti vekoviti trenutek, ko nam bo prišel naproti večni Sodnik s svojo odločitvijo! — Glejte, koliko naših dragih je že onkraj! Kolika ljubezen nas veže z onostranstvom, koliko hrepenenje, koliko upanje! Mi pa se tu še kljub temu vežemo na bogastvo in na položaj, na ugledne naslove in na vse, kar je ničevega, od danes do jutri. In ne odprejo se nam oči in ne spoznamo, da je naše ravnanje ravnanje norcev, ki razmetavajo bisere, da bi zanje dobili kamen, s katerim jim bo usoda ubila življenje. Gledamo smrti iz dneva v dan, ob krstah mladih in starih postajamo, ko pa se vračamo, pozabljamo na največji cilj, na največjo resnico življenja. Molimo, da bi nam dal Bog milost, da bi prav razumele življenje, in da bi si zaslužile mir in pokojno snivališče, da bi angel smrti ne prehitel angela dobrih del.

SREČANJE

Bilo je nedeljsko popoldne. Zadnji smehljaji sonca so deževali skozi mehkomilo ozračje jeseni in opajali mesto pod seboj. Radost src je bila tiha in vase zaprta: prešla bo lepota svetlih dni in žalostna mračnost bo zagrnila zemljo. In vse bo umrlo: rože in drevje, žametno zelenje livad in brežičkov v parku; cvetni lističi bogatih dalij se bodo usuli drug za drugim. — Krizanteme so bile v polnem cvetju in že je tudi iz njih zavonjalo po smrti: prvo popje se je razcvело že dolgo tega in je počasi jelo veneti. Umrlo bo vse; tudi pričakovanja polni smehljaji ljudi, ki se smehljajo tja v en dan...

Pozna jesen. Dolge vrste škorcev so tonile v daljo. Tam so posedale na krone stasitih jagnjed, ki so bile že čisto rumene, ali pa so se spuščale prav do zemlje in

njeno grud pobožale z mehko trepetajočih peroti. Golobi na strehah hiš in mošej so bili mirni, ko čustvo človeka, ki si ne želi ničesar in nikamor. Njih nežna telesa so se iskrila v soncu in trepetala. Veter s planin je vél preko njih in jim razgibaval mehko perje. Ulice so se potopile same vâse: ljudje so odšli v prirodo. Tu pa tam si srečal koga, ki te je spominjal na zapoznelo lastavico. S tihim užitek se predaja sama sebi in leti, leti . . .

Janica se je vračala od blagoslova. V njej je še drhtela molitev. In ko je stopila iz mestnih ulic v prirodo in videla in občutila, da je tudi v tej ena sama, zbrana molitev, so ji stopile solze v oči: to so bili trenutki, ko je bila tako tesno spojena s svojim Bogom, da je jasno čutila Njegovo roko na svojem srcu. Vsa se je prepustila posvečenim mislim Nanj in bila je srečna.

Povzpela se je visoko v breg. Od tam je bilo videti vso krasno daljino, ki se je končavala daleč na obzorju ob zameglenelih gorah krševite Hercegovine. V Janici se je zbudilo silno hrepenenje: oditi neznano kam, tam, kamor si je želela njena večno nemirna duša vedno in vedno. Kam? Tega bi živemu človeku ne mogla povedati ne razodeti. Stisnila jo je tako ostra bolečina, da je zaječala. Sinja daljina jo je vodila domov. A vendar, vedela je, če bi bila doma, bi jo ob pogledu na enako sinjino dalje stisnila ista bolečina. Da, kolikokrat jo je doma ob ranih sončnih jutrih nenadoma vrglo iz postelje, da je stopila k oknu in se vsa trepetajoča zazrla na južno stran neba, kjer so se v sinji dalji kopale kraške gore . . . In vedno in vedno jo je stiskala ista ostra bolečina, porojena iz pekočega hrepenenja, ki ga ne more pogasiti tostranstvo.

Po poti je prihajal mladenič. Tiha, svetla postava, ki ni mogla motiti svete tišine prirode. Bil je lepo oblečen, z velikimi, črnimi očmi. Ustavil se je tik pred njo in zastrmela sta drug v drugega.

»Na tej poti sem vas že večkrat iskal. Vem, da radi zahajate semkaj.«

Janica se je začudila in ni mogla verjeti, da bi ga plemeniti nagibi vodili semkaj.

»Jaz vas ne poznam, gospod. Prosim, bodite toliko vljudni in me pustite dalje.«

»Da, vi me ne poznate, a jaz vas poznam. Dovolite, da se vam predstavim: Marko Markovič, študent tehnike. Stanujem v vašem sosedstvu in sicer tako, da vas vedno vidim, kako odhajate in prihajate skozi hišna vrata, v katera zrem z velikim hrepenenjem od tistega dne, ko sem vas prvič zapazil pred njimi. Saj dovolite, gospodična Janica, da vam izrazim svoje občudovanje.«

Tako? Tudi za ime ji že ve, ta tuji mestni falot! Le kako je v njegovi notranjosti?

»Oprostite, gospod Markovič, toda če mislite, da me je ulica vzgojila, se zelo, zelo motite.«

»Ravno zato, ker vem, da vas ni ulica vzgojila . . .«

». . . bi želeli enkrat okusiti tudi cvet, ki je zrastel v nedotaknjenem ozračju?«

»Prosim lepo, ne sodite me napačno. Iskati ima človek vedno pravico.«

»Da, to je tudi moje mnenje. A iskanje od iskanja se loči ko noč in dan. Jaz sem na primer pravkar zopet našla Boga. Nisem ga sicer iskala, ker ga imam od vedno, a pridejo trenutki, ko me nenadoma obiše in mi da čutiti svojo tesno osrečujočo bližino.«

Marko Markovič se je zasmejal.

»Iskati Boga! Ko bi ve, dekleta, vedele, da ste ve najlepši bogovi . . .«

Janica je v težkem razočaranju povsila glavo.

»Z Bogom, Marko Markovič! Z Bogom za vedno! Pojdite in postavljajte oltarje svojim ničevim bogovom!«

Šla je mimo z zaprtim obrazom, ki ni imel povedati ničesar več.

»Take revne duše skrunijo sveto tišino božje prirode.«

Marko Markovič je stal na mestu in se nenadoma zavedel dekletove premoči. Danes se je zgodilo prvič, da je prišel in videl, a ni zmagal. Kaj bi to bilo? Veličina

duševnosti, ki veruje v Boga in v njegov nauk? Da. Čutil se je močno poraženega, toda pravici je kljub temu dal svoje mesto s tem, ko je mislil in dejal sam pri sebi:

»Če bi bile vse žene take, bi vsi možje, ki mislijo kakor jaz, drugače spoštovali in cenili ženski svet.«

Janica pa je odhajala in sredi poti ji je prišlo na misel, da ni ravnala prav. Njena dolžnost bi bila, da mu pokaže Boga. Ozrla se je v smer, kjer je še vedno stal Marko Markovič in gledal za njo. Ves se je kazal v sončni luči predvečera. Njegova postava je bila svetla in opojna, a v njej je bila prazna duša. Mrzla, brezoblična kepa telesnosti, ki ni hotela živeti. Revez... Tako sta trenutek strmela drug v drugega in se nato razšla vsak v svojo smer.

Nadica:

BREZDOMKA

I.

Na polje spel mi je korak,
ko je na zemljo legal mrak,
ko z vetrom veje so ihtele,
ko bele breze so šumele.

Nikjer nikogar — tu počijem, —
tu blede lice s solzami izmijem.

Da sem brezdomka, ve vsakdo,
poda pa roko mi nikdo,
da bi odprl mi h kruhu pot,
iz grenkih cest sirot.

Na širnem nebu zvezdic sto...
Ni šel po stezi sèm nekdo?...
Kako je mraz, ah, zebe me,
in v srcu beda reže, žge...

»Ne, tujec, nočem v tvoj objem!
Ne maram zláta tvojih rok!« —
»Ha, ti razcapani otrok,
ponosen si, čeprav ubog!«

II.

Ko sama v polju sem ostala,
mi grenka solza je čez bedno lice šla.
Ne bodem duše si zaznamovala,
da bi jo poteptali v blatna tla.

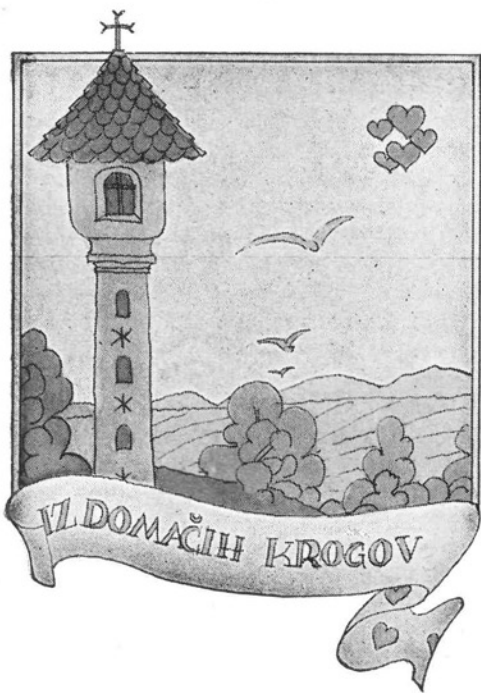
Ne dam zaklada, v duši rože bele,
ki v temnih, grenkih dneh so zacvetele.
Poglej, usmili se me Bog,
usmili, prosí Te otrok!

Samotna cesta mi je domovanje,
zeleno polje postelja za spanje,
in streha moja je obok neba,
tako brezdomka sem povsod doma.

Našim dragim sestram v Ameriki pošiljamo iskrene sestrinske pozdrave iz domovine. Že dolgo nismo dobile nikakega poročila od Vas; vendar upamo, da se Vam dobro godi v novi domovini, kakor ste nam to zatrjevale ob svojem zadnjem obisku. Kljub temu pa pričakujemo od Vas pogostnejih poročil. Pri nas ne mine ne seja, ne sestanek, ne zborovanje, da bi se Vas ne spominjale s toplim občutjem. Z zanimanjem prebiramo Vašo lepo »Zarjo« in z njo ostajamo v trajnem stiku z Vami, saj srečavamo v njej svoje znanke in prijateljice. Zelo smo vesele lepih poročil o Vašem vsestranskem delu.

Ko boste v mesecu novembru obiskale na pokopališčih grobove svojih dragih, položite nanje tudi krizantemo kot ljubeč pozdrav
slovenskih žena in deklet
v stari domovini

Mira Toff—Hibšer:

DEKLICI NA GROB

Resnico bridko nosim pretežko:
Enkrat samo pomlad nam siplje cvetje . .

Zato si pred viharji šla v zavetje
In angel te ponesel je v nebó.
K studencem večnim si odšla. Napoj
Iz čaš večne Resnice in Lepote
Je neminljiv. V okrilju si Dobrote.
Ah, v zlatu ves iskri spomin se tvoj!

Kako naj bi te draga, pozabila?!
O, tvoj smehlaj kot žar lebdi nad mano!
Še priča mi, da srečo si odkrila.

Ej, če bo tudi meni priti dano
V nebesa: s tabo bom se veselila
In v slavo božjo pela bom ubrano!

Vika Razlagova:

»MOJI SPOMINI«

odlomki iz mojega življenja.

Ljutomer, v mesecu avgustu 1939.

Spomini, spomini moji,
kako ste lepi in tihi;
prihajate in spet odhajate,
kot spečega otroka dihi!

Z otroki, ki rastejo v sreči in veselju, sem rastla tudi jaz! Nisem vedela kaj je trpljenje in bolest mlade duše, ki hiti v življenje! Moja otroška leta so bila polna veselja in sreče! Iz mene je kipelo zdravje, htelala sem naprej, kakor popotnik, ki hoče še pred večerom doseči svoj cilj! Stavila sem v življenje tisočere sladkih upov in nad, hotela sem doseči cilj, po katerem sem že v svoji nežni otroški mladosti hrepenela! A človek obrača — Bog pa obrne. Sonce moje sreče, ki je ožarjalo le kratko dobo, mojih nežnih najlepših otroških let, se je skrilo za temne oblake; moje življenje je postalo temna noč, skozi katero tavam, strta od boli in gorja!

O leta otroška, kako lepa ste bila, — minul je raj, — ovenelo je cvetje, ki ga je rodila prva mladost, — vse je minulo, vse je prešlo in se ne vrne več nazaj — nikoli! Samo spomini so ostali, na vse tiste lepe dni, ki bili so, — a več jih ni!

Ostali so spomini v srcu, ki me vežejo nate, zlata, nepozabna, predobra mamica moja, — ki te ni več! Tvoje zlato srce, ki je bilo prepolno ljubezni do nas, je prenehalo biti za vedno! Mamica, oh povej! Zakaj si nas zapustila? Zakaj si odšla od mene, — svojega ubovega nesrečnega otroka? Zakaj si me zapustila samo, v trpljenju in bolečini? — Kdo me bo tolažil tako v urah gorja in bolesti, kot si me znala ti, zlata mamica moja?! Ni te več, — in te ne bo nikdar! Odšla si k Večni dobroti, po večno plačilo za vse prestano trpljenje in trud, ki si ga imela z menoj — bolno siroto! Odšla si k Večnemu, da Te nagradi za vsa tvoja blaga dela, — za tvoje kristalnočisto življenje, — ki je bilo en sam delavnik, poln žrtev in trpljenja! Z Bogom si živela, — s Kristusom trpela, z Njim si hodila skozi vse življenje.

»Zgodi se Tvoja sveta volja«, to je bila tvoja jutranja molitev, — in tvoj večerni vzdihljaj, ko si vsa trudna in izmučena legla k počitku. Zlata mamica! Vse, česar je bilo prepolno tvoje blago ljubeče srce, — vse si mi dala, — svojo ljubezen, katere ne izmeri morska globočina, — potrpljenje, ki si ga imela z menoj, dolgih dvajset let, prečute noči v bolečini in solzah, ko so bile tvoje slabotne moči že vse izčrpane, — si legla! In ko so že ugašale tvoje mile, blage oči, — še si stezala svojo, že skoraj popolnoma hladno roko, v zadnji pozdrav in v zadnje slovo! Videla sem, kako težka je bila tvoja ločitev od mene! Nema so bila tvoja usta, — samo pogled, ki je bil neprestano uprt v mene, in solze, ki so kakor kristalno čisti biseri polzele po tvojem licu, so mi bile živa priča, kako si trpela. Mamica! Grenak je spomin, na tvoje desetmesečno bridko trpljenje! — Trpela si kot mučenica! Bila si mučenica, ali tožila nisi! Tiho in vdano si prenašala svoje trpljenje! Kolikokrat so ponavljale ob temnih nočnih urah tvoje ustnice vzdihljaj za vzdihljajem »Srce Jezusovo — usmili se me«, in »Marija Kraljica mučencev, ne zapusti me!« Mamica! Vse si prenesla, — četudi je bilo grenko in bridko; — kupo, ki je bila prenapolnjena z bolečino, si izpila do dna junaško in vdano! — Ko je tvoja pot življenja dospela na Kalvarijo, si — ugasnila, — mirno in tiho, — ob uri, ko je zvon klical k molitvi! — Na misijonsko nedeljo — si se ločila od nas! Ob zadnjem udaru zvona — si zadnji svoj vzdihljaj in zadnji svoj pogled posvetila svojim dragim!

Mamica! Ni te več, — ali moje srce je pri tebi, — moja duša plaka in toži za teboj! Moji spomini se vračajo k tebi, čutim tvojo bližino, tvoj dih in tvojo ljubezen čutim ob sebi, vem, da si z menoj, — in boš ostala vedno — vedno, dokler naju ne združi božja roka v večnem življenju! Do takrat pa, zlata mamica, bo hrepenelo srce, moja duša bo prosila Dobrotnega za tvoj večni in sladkaj počitek!

Mamica predobra in nepozabna, — ti pa bodi z menoj, — spremljaj me na težki poti mojega življenja, kakor si me nekdaj, ko si živela še med nami!

Dekliški krožek v Gorjah.

DEKLIŠKI KROŽEK GORJE PRI BLEDU

Gotovo mnogim sovrstnicam po širni naši domovini nepoznan. In da se seznamo. — Pod očakom Triglavom smo — blizu našega letovišča Bleda, ako bi nas katera hotela kedaj poiskati.

Ni nas sicer veliko, kakor vidite na sliki, vendar živimo v upanju — iz malega raste veliko. —

Tudi pri nas, kakor menda vse povsod drugje, imamo veliko število ob strani stoječih deklet, katere pa danes vljudno vabimo — pridite k nam, kjer boste zadobile dovolj prijetne zabave in poučnega za življenje. Saj se bliža zimski čas in delo v prosvetnih domovih bo zopet oživel. — Ve pa želite po poletnem trudapolnem delu na polju ali v tovarni ali kjer koli že odidha, prijetne družbe, kje si morete zadobiti lepšega in prijetnejšega razvedrila, kakor na naših sestankih, pri igrah in podobnih prireditvah?

Pridite — domovi Vas vabijo — čim več nas bo tem lažje se bomo postavile v bran valovom, ki nam hočejo z grozečo silo odnesti to, kar smo si z težavo v tem kratkem času dovojevale.

Ravno ta mesec smo imele občnj zbor, ki je pokazal, da smo po rednih tedenskih sestankih pod vodstvom gosp. kaplana pre-

cej snovi predelale, — saj smo vzorno izdelale tekme, — sodelovale pri akademiji, — z mladenkami in gojenkami sodelovale pri mladinski akademiji — udeležile se okrožnega tabora na Bledu — mladinskega v Mariboru — K. K. K. v Ljubljani itd.

Za nabavo novih krojev smo porazdelile izkupiček pri uprizorjeni igri »Po trnju do cvetja«.

V letošnjem letu nas pa čaka veliko dela, kajti pripraviti se bo temeljito treba, da pokažemo ob priliki 60 letnice našega Bralnega društva lep uspeh.

Dekleta! Že danes Vas vabimo ob blizu in daleč, da nas pri tej izredni priliki obiščete v lepih GORJAH in se navžijete res pravega planinskega zraka. V strnjenih vrstah z dobro voljo in pogumom v svetlo bodočnost! Bog živi! Članica.

DUHOVNE VAJE

v Domu Device Mogočne bodo za žene in matere od 7. do 11. decembra; za dekleta pa od 26. do 30. decembra. Pričetek prvi dan ob šestih zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. — Vodijo č. gg. misijonarji sv. Vincencija Pavelskega. - Oskrbnina 100.— din. — Prijavite se na Predstojništvo Lichtenthurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

PECIVO

Marsikateri gospodinji se pecivo ne posreči, tudi če ima najboljše kuharske zapiske. Seveda so zapiski »krivi« ali pa tiskarski škrat, ki je kaj važnega izpustil. Le malokatera si odkritosrčno prizna, da je pač sama kriva, ker je premalo pazila, ker ni upoštevala vseh okolnosti ali jih je omalovaževala. Prah moke več ali manj, če manjka eno jajce, pa se prilije žlica mleka, na pečico ni dovolj pazila, ali je dala pecivo v pečico, ne da bi bila ta dovolj segreta itd. Vse to so vzroki, da se nam pecivo ne posreči. Če ne misliš delati z vso pazljivostjo in potrebnim preudarkom, je bolje, da greš v prvo slaščičarno in tam naročiš, kar želiš, ker si boš tako prihranila mnogo jeze in stroškov. Če hočeš speči lepo in dobro pecivo, moraš imeti tudi čas. Kaj pomaga, če je kvašeno testo še tako do-

bro udelano, ko ga pa nimaš časa izdelati in oblikovati, ko je pravilno vzhajano! Torto si z vso skrbjo vmešala, pripravila si tudi že obliko, pa te kaj zamoti za četrto ure ali še več, in ne bo več tako rahla, kot bi morala biti.

Paziti je treba tudi na to, da vzamemo za pecivo vedno najboljše in sveže blago: rahlo in suho moko, presejan sladkor, sveža jajca, sveže in dobro presno maslo itd. Tudi na kvas moramo paziti in na pecilne praške in druga vzhajalna sredstva, da so sveža, suha in vsestransko uporabna.

Dišave za pecivo spravljajmo v zaprtih posodah, da se ne razdiše! Pravo vanilijo razrežemo ali razstrižemo in stolčemo skupaj s sladkorjem. Kadar je dosti pomaranč, jim olupimo tanko rumeno kožico, jo sesekljamo in zmešano s sladkorjem shranimo v majhnih, zaprtih kozarčkih ali škatljicah. Na ta način se nam lupine dolgo drže in vsako pecivo bomo lahko odišavile z njimi. Vsako, tudi najbolj sladko pecivo nekoliko osolimo, kar mnogo zboljša okus.

Gotovo si bo vsaka gospodinja skrbno umila roke, preden bo šla gnest to ali ono testo. Važno pa je, da roke niso samo čiste, biti morajo tudi hladne. Zato jih umij z mrzlo vodo, ali jih vsaj mrzlo oplakni, ker drugače ne boš mogla testa pravilno udelati in izdelati. Posebno važno je to za vsako testo, kjer smo dodale presno maslo. Pa tudi kvašeno in vlečeno testo bomo vse lažje in lepše vgnetele s hladnimi rokami.

Kaj pa pečica? Vsaka je malo drugačna, ta bolj greje zgoraj, druga zopet spodaj; ta enakomerno zarumeni, ona pri eni strani vedno zažge. Na vse to je treba paziti in pomagati s primernimi vložki, s podloženo opeko, s papirjem, ki ga pokrijemo čez pecivo ali zavarujemo pekačo od strani. Če ti pečica le preveč nagaja, pa pokličiči pečarja. Morda je samo kaka mala napaka, ki se da z lahkoto odstraniti, in videla boš, kako vse drugače ti bo šlo delo potem izpod rok. Na pečico moraš biti pa tudi navajena. Tudi najboljši kuharici se bo marsikaj ponesrečilo, če ni še nikdar delala na tem štedilniku.

Pecivo pripravljajmo vedno sveže, ker le tako je zares dobro in ima svoj pravi vonj in okus. Če pa nanese, da nam je kaj več ostalo, ali da dalj časa ne bomo imele priliko pripravljati svežega, ga primerno

spravimo. Razne vrste drobnega peciva se drže v dobro zaprtih kovinastih škatlah ali puščicah 2-3 tedne. Le ločiti ga je treba po vrstah. Krhkega peciva ne bomo spravljale skupaj z makronami ali medenjaki. Posebno krhko pecivo mora biti vedno strogo ločeno, sicer se zmešča in postane žarko in žaltavo. Kvašeno pecivo osvežimo, če ga le za nekaj minut postavimo v pečico, seveda ne sme biti že popolnoma izsušeno, ker potem ostane trdo in neužitno.

Za pripravljanje peciva razločujemo več vrst testa: kvašeno testo, vlečeno testo, kuhano testo, krhko in masleno testo ter razne vrste vmešanega testa.

Kvašeno testo.

Za kvašeno testo vzamemo lepo belo moko, ki mora pa biti popolnoma suha in se ne sme držati v keplicah. Da to bolj gotovo dosežemo, jo prej presejemo. Svež kvas diši po alkoholu in ne zaudarja po kislem. Vse, kar rabimo za kvašeno testo, prej pogrejemo. Presejano moko postavimo za pol ure v bližino štedilnika. Medtem pripravimo kvašček. Kvas zdobimo, mu dodamo žličko sladkorja in ga stopimo v nekaj žlicah mlačnega mleka. Če je dober, se bo hitro začel peniti in kipeti, kar je znamenje, da je svež in dober. Ko smo se tako prepričale o njegovi kakovosti, mu dodamo še nekaj moke in pustimo pokritega na toplem, da visoko vzide. Lahko pa naredimo v pripravljeno moko luknjo, vlijemo vanjo pripravljene kvašček in ga tukaj pustimo vzhajati. Potem dodamo še druge dodatke, jajca, presno maslo, sladkor, smetano in razne dišave, ki smo jih vmešale ali pa vžvrkljale v mleko. Testo potem stepamo, da začne delati mehurčke in se loči od žlice in sklede. Zdaj testo postavimo na toplo, da vzhaja.

Ko naraste, da ga je še enkrat toliko, ga uporabljamo, valjamo ali oblikujemo, nadevamo in zvijamo. Nato naj še enkrat vzhaja, potem pa pride v pečico. Za kvašeno testo je pečica dovolj segreti, če košček papirja, ki smo ga položile vanjo, v 5 minutah porumeni. Za kvašeno testo naj bo ves čas enaka toplota, potem bo pecivo rahlo in okusno. Pečeno pecivo damo na sito, da more vsestransko enakomerno izhlapeti.

Vlečeno testo.

Za osnovo vzamemo $\frac{1}{2}$ l moko, ščepec soli, 1 jajce, žlico olja in pičle $\frac{1}{4}$ l mlačne vode. Moko stresemo na desko in naredimo v sredo luknjo, kamor ubijemo jajce, stresemo sol in vlijemo olje. Potem počasi prilivamo vodo in udelujemo moko. Testo je v začetku mehko in se prijemlje roke in deske. Ko postane bolj gladko, roke in deske očistimo in testo dodobra obdelamo. Testo naj bo zelo gladko in mehurčkasto. Položimo ga na pomokane deske in pokrijemo s segreto kozico. Ko vsaj 20 minut počiva, ga razvlečemo. Na dobro pomokanem prtu ga najprej nekoliko zvaljamo, potem ga dvignemo in na rokah vlečemo. Ko je v sredi dovolj tanko, ga položimo nazaj na mizo in še ob kraju razvlečemo. Debel rob, ki ga nismo mogle razvleči, odrežemo in pozneje porabimo za rezance ali pa za masleno testo. Ko smo testo namažale z nadevom, ga zvijemo tako, da počasi dvigamo prt. Zvitek potem pečemo v namazani pekači ali pa kuhamo v krpi, kakor se pač glasi dotično navodilo (recept). Ne pozabi nikoli pravila: Važno je tudi tukaj, da imamo dobro, suho moko, da je voda primerno mlačna, ne mrzla in ne vroča in da je testo res dobro obdelano. Vsaka gospodinja je slabe volje, če se ji testo trga. To bo preprečila, če bo ravnala s potrebno skrbjo in natančnostjo. Tak zvitek ni sicer nobena velika umetnost, tudi ga še nisem videla na nobeni gospodinjski razstavi, vendar je, če se dobro posreči, spričevalo za spretnost in vestnost gospodinje.

Kuhano testo.

Kuhanega testa se marsikatera gospodinja boji. Če hitro in spretno delaš, se ne more ponesrečiti. Iz kuhanega testa pripravljamo razno ocvrto pecivo, kakor štravbe in miške, pečemo zračne krape, ki jih potem nadevamo, rabimo ga pa tudi za mnoge zelo rahle narastke in pudinge, ki so radi lahke prebavljivosti posebno priporočljivi za otroke in bolnike.

Najprej pripravimo in presejemo moko. Potem damo vodo ali mleko v globoko ponev, dodamo soli, sladkorja in presnega masla in postavimo na štedilnik, da zavre. V vrelo tekočino vsujemo pripravljeno mo-

Varujte svoje zdravje s tem, da skrbite za

redno stolico.

Jemljite dnevno po jedi 1 do 3 Leo-pilule, ki Vam pomagajo do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

ko in hitro mešamo. Če se bojiš, da ne boš mogla dovolj hitro mešati, odstavi tekočino, medtem ko vsiplješ moko in jo potem zopet postavi na ogenj. Mešaj, da se testo sprime v gladko kepo. Potem odstavi in mešaj, da se nekoliko ohladi. Nato primešaj 1 jajce, šele ko si to popolnoma vmešala, dodaj drugo, potem tretje in še nadaljna, kakor je pač navodilo (recept). Za ocvrto pecivo dodamo tudi žlico ruma, ki ga pa šele primešamo, ko smo vmešale vse jajca.

Krhko testo.

Neskončna je vrsta peciva, ki ga pripravljamo iz krhkega testa. Sem spadajo vsi keksi, čajne prestice in rožički, kolački in tortice, sadne pogače in pogačice, pa tudi torte, pastete itd.

Če pripravljamo krhko testo, so važne hladne, hitre in lahke roke. Zato naj se začetnica najprej poskusi z rezanci, kvašenim in vlečenim testom, predno se bo lotila krhkega testa. Če testo med obdelavo z rokami preveč ogreje, se ji nekako sesiri in pecivo se ji ne bo posrečilo, če je bila še tako vestna in natančna. Za krhko testo presejemo moko in sladkor. Presno maslo zdrobimo med moko najprej z nožem, potem pa še z rokami. Gotovo testo naj 1 uro na mrzlem počiva, predno ga rabimo. Čim bolj hladno pride pecivo v dobro segreto pečico, tem lepše se bo dvignilo in obdržalo svojo obliko. Pečenega peciva ne nalogamo skupaj, ker se rado zmešča in sprime. Šele mrzlo naložimo s kupom na krožnik ali v škatle,

Masleno testo.

Tudi maslenega testa se mnogo gospodinjav po krivici boji. Saj se skoraj ne more ponesrečiti. Če so vsi dodatki sveži, hladni in vsaj malo pazimo, bomo gotovo naredile prav tako lepe maslene zavitke in rezine, kakor jih dobimo v slaščičarni. Ker je bilo pa masleno testo v 8. številki lanskega letnika obširno popisano, ne bomo letos ponavljale. Opisati hočem le masleno testo iz ostankov vlečenega testa, kakor sem že zgoraj omenila. Debele robove, ki smo jih odrezale od vlečenega testa, prav dobro zgnetemo skupaj, potem pa testo stehiamo. Nato vzamemo za dve tretjini teže presnega masla. Če imamo $\frac{1}{4}$ kg testa, vzamemo $\frac{1}{6}$ dkg presnega masla. To maslo zgnetemo in obdelamo z lesenim nožem in oblikujemo štirioglato, prst debelo ploščo. Potem vlečeno testo zvaljamo v še enkrat tako veliko ploščo, kot je maslena. Masleno ploščo položimo na razvaljano testo in jo od vseh strani lepo zavijemo vanj, da se prav nikjer ne vidi maslo. Potem vse skupaj obrnemo, potolčemo z valjarjem, da se dobro sprime in počasi valjamo, da je testo debelo za dva noževa roba skupaj. Potem testo zložimo od vsake strani trikrat, da pride v tri gube podolgem in v tri gube počez. Zdaj naj testo četrto ure počiva. Nato ga še trikrat zvaljamo in zložimo vedno s presledkom četrto ure. Nazadnje naj nekoliko dalj časa počiva.

Svinjski repki. Naredi masleno testo, kot je bilo zgoraj opisano in ga razvaljaj 3 mm debelo. Potresi ga s sladkorjem in tesno zvij od obeh strani proti sredi, da dobiš dva vzporedna zvitka, ki se držita skupaj. Razreži jih na cm debele rezine in položi na pekačo. Namaži jih z jajcem in speci v zelo vroči pečici. Pazi, da se sladkor ne sežge.

Jabolčne rezine. Naredi krhko testo iz 14 dkg presnega masla, 21 dkg moke, 7 dkg sladkorja, 7 dkg mandeljnov, 1 rumenjaka in nekoliko limonove lupinice. Ko je testo vsaj pol ure počivalo, ga razvaljaj za nožev rob debelo in zreži dve 10 cm dolgi progi, jih daj na pekačo, namaži z jajcem in obloži ob robu z ostalim testom. Medtem ko testo počiva, kuhaj $\frac{1}{4}$ kg sladkorja politega z $\frac{1}{8}$ l vode, da se gosto po-

tegne, stresi vanj $\frac{1}{2}$ kg na kocke narezanih jabolok in jih praži četrto ure. S temi ohlajenimi jabolki nadevaj rezine in jih potresi z 8 dkg debelo zrezanih mandeljnov. Te rezine lahko spečeš tudi kot torto, če model obložiš s testom in nadevaš z jabolki.

Mandeljnov narastek iz kuhanega testa. Daj v globoko ponev $\frac{1}{8}$ l mleka, 75 g presnega masla in nekaj zrn soli. V vrelo tekočino stresi 75 g moke in mešaj, da postane gladko in se sprime v kepo. Ko se nekoliko ohladi, primešaj posamezno 4—5 rumenjakov potem še 75 g mandeljnov in 75 g sladkorja. Ko je testo popolnoma hladno, primešaj rahlo trd sneg iz 4—5 beljakov in stresi v namazan model ali porcelanasto skledo. Peči 50 minut v dobro segreti pečici in postavi takoj na mizo.

Kvašen jabolčni kolač s snegom. Naredi kvašeno testo iz 400 g moke, 20 g kvasu, 30 g sladkorja $\frac{1}{4}$ l mleka 3 rumenjakov in 100 g stopljenega presnega masla. Vzhajano testo stresi na namazano pekačo in ga z roko razravnaj. Pokapaj ga s stopljenim presnim maslom in obloži z jabolčnimi rezinami, ki si jih zmešala s sladkorjem in cimetom. Ko kolač shaja, ga speci v pečici. Napol pečenega pokrij s snegom 3 beljakov, kateremu si primešala 150 g sladkorja. Potresi z debelo zrezanimi orehi in dodobra speci. Zreži na rezine in postreži toplo ali mrzlo.

NEKAJ KORISTNIH PREDMETOV IN NASVETOV

V gospodinjstvu najdemo mnogo stvari, ki se nam zde na prvi pogled brez prave vrednosti. Nepraktična gospodinja jih navadno pokuri ali zavrže. Često nima sredstev, da bi si nabavila nove hišne potrebščine, ne ve pa, da bi lahko iz onih zavrženih predmetov in z malim trudom napravila lepe izdelke, ki bi ji bili v veliko veselje in ki bi koristili domu in družini. V sobi manjka velika ali mala preproga; nekdo potrebuje v kratkem času toplo spalno odejo, drugi zimske copate, spomladi lahke copate ali sandale, zopet druga klobuk ali čepico, lično torbico ali večjo torbo za potovanje, bluzo, žemper, spodnje krilo, košek

3/4 ZAVITKA

Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI
PRAŽENI SLADNI SLADKOR

za trg, ali razne druge predmete. Imamo prav mnogo materiala za izdelavo teh stvari že doma. Zbirajmo torej odrabljene *nogavice*: iz njih izdelamo nove, trpežne stvari. Pri tem nam bodo dobrodošle vse vrste, bodisi tanke ali svilene, debele ter raznobarvne. Kvačkani predmeti iz nogavic so lahko tanki in fini, kakor za bluze in pregrinjala, lahko pa so zelo debeli. Navadno se ne pozna, s kakšnim materialom so izdelani. Odnosene *zimske obleke* lahko delno nadomestijo nogavice. Na deželi je mnogo *ličja*; za postelje ga je kmalu dovolj, škoda pa je vsega pokladati živini. Iz ličja si lahko pripravimo obsežno vrsto zelo lepih predmetov. Vsa navodila bo prinašala »Vigred« v mnogih številkah. Tudi v mestnem vrtu lahko sadimo koruzo v ta namen. Poleg ličja pridobimo koruzo, ki je včasih okusnejša od fižola. *Slama* je primerna za izdelavo velikih in manjših ročnih del. V mestih najdemo odnošene *slamnike*. Ako jih odparamo, pridobimo ozke ali široke slamnate kitke, ki nam služijo za nove zimske ali letne klobuke ter za mnoge druge predmete. Vse lahko izdelamo po navodilih, ki bodo lažja za prve poskuse, pozneje pa bolj izbrana.

Preproga za pred posteljo.

Potrebujemo 18 kvadratov v velikosti 16 cm, ki jih kvačkamo srednje rahlo. Pri gornjem delu nogavice začnemo rezati 1 cm širok trak iz nogavice in ž njim kvačkamo z veliko kvačko. Trakasta nit se sama zakroži. Delo nam bo najbolje uspelo, ako si trak sproti odrežemo, kadar kvačkamo. Trak ostane nepretrgan, četudi smo prej izrezali strgano peto v ostrem kotu. Začne-

mo v sredi kvadrata: 3 verižne, 1 neovita v prvo, po dve poloviti v naslednje. Nadaljujemo po tem načinu eno vrsto in pol v obliki polža. Nato kvačkamo v vsako spodnjo polovito po eno polovito, na štirih voglih, ki jih začnemo tvoriti, pa v zadnjo polovito po dve poloviti, 1 verižno, 2 poloviti v prvo polovito naslednje spodnje stranice. Tako nastane kvadrat, ki naj meri 16 cm. Preproga meri po 3 kvadrate v širino in 6 kvadratov v dolžino. Združimo jih na sledeči način: pripravimo trakove iz nogavic rožnate barve in obkvačkamo tri stranice prvega kvadrata z neovitimi. Na oglih kvačkamo po dve neoviti v zadnjo zanjko spodnje stranice, 1 verižno in 2 neoviti v prvo zanjko naslednje stranice. Na koncu tretje stranice nadaljujemo 1 neovito v drugi kvadrat ter prikvačkamo obenem z naslednjimi neovitimi drugi kvadrat na prvega. Po tem načinu nadaljujemo, da dobimo šest kvadratov v eni vrsti, kvačkamo neovite po vsej dolžini preproge ter prikvačkamo sedmi kvadrat do dvanajstega po prejšnjem načinu. Tako dokončamo tudi tretjo vrsto kvadratov ter zaključimo preprogo s poljubnim številom vrst neovitih ali polovitih s trakovi nogavic v temnejših barvah. Na dveh stranicah preproge si lahko omislimo rese (franže) iz verižnih.

Posteljna odeja.

Merila bo 130 × 190 cm, potrebujemo 23 parov srednjetailnih nogavic svetle barve, 2—6 parov temne barve. Kvačkamo 70 kvadratov v velikosti 16 cm v svetlih barvah v tuneziškem vrbu. Delamo zelo rahlo. Vseh 70 kvadratov razvrstimo v velikosti odeje na ravnino ter sestavljamo

barve v harmonično skupino. Vzorec tu-neziškega vboda obračamo menjaje počez in podolgič. Kvadrata združimo s trakovi nogavic v temnih barvah, kakor prej pri preprogi.

Odeja iz nogavic in blaga.

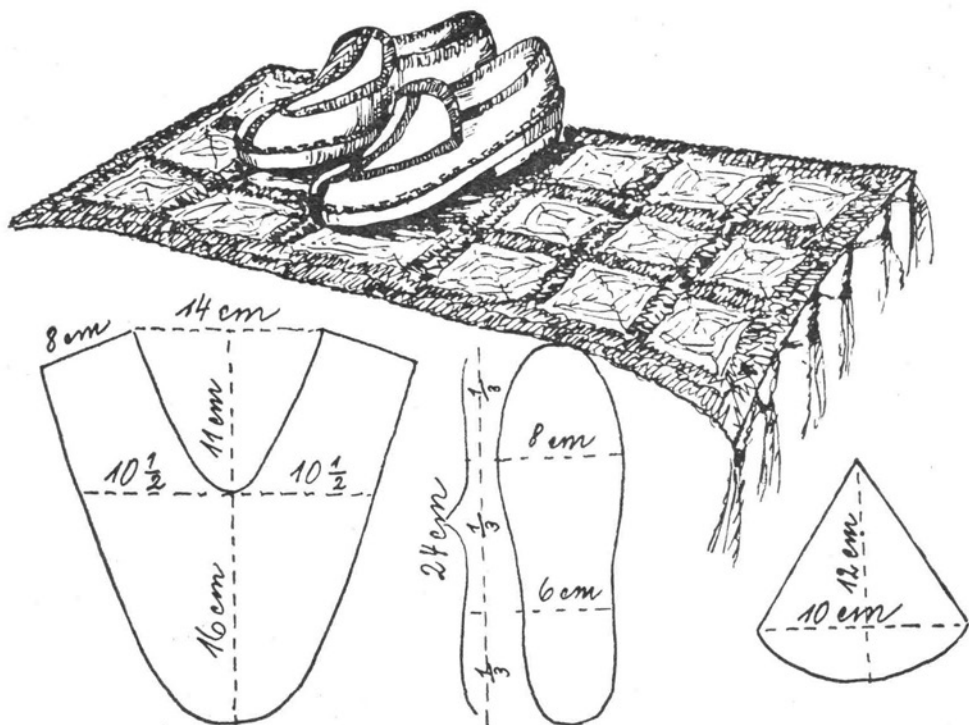
Zelo tanke nogavice porežemo v 1 do 1½ cm širok trak. Zimsko blago ali ponošeno obleko, ali pa odrezke volnena blaga v živahni barvi pa porežemo v 2 cm široke trakove. Te preganemo na polovico, da postanejo 1 cm široki. Kvačkamo s trakom nogavic 20 cm verižnih. Prva vrsta: v vsako tretjo verižno po eno neovito, dve verižni in vkvačkamo hkrati volneni trak iz blaga. Višina je 20 cm, da nastane kvadrat. Kakor prej obračamo kvadrata počez in podolgič, zložimo barvaste kvadrata v pravilno harmonijo, jih prikvačkamo v celoto kakor prejšnje ter obkvačkamo odejo s trakovi nogavic v raznih barvah tako, da zajemamo kakor prej trak iz volnena blaga. Delo gre naglo izpod rok in je učinkovito, ako imamo blago v živahni barvi.

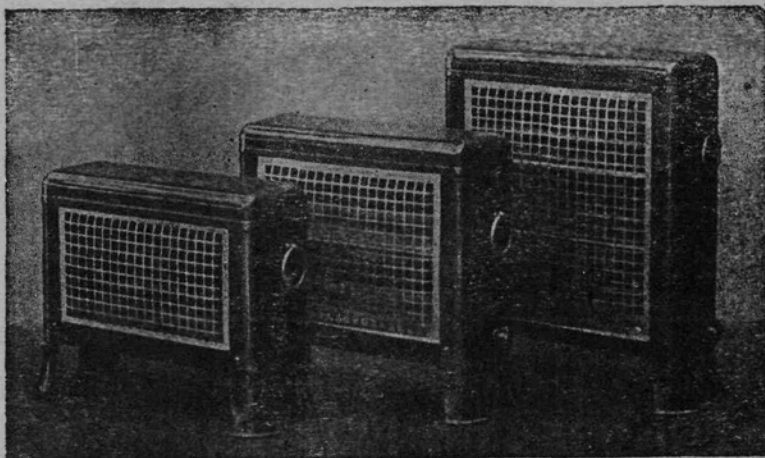
Copate.

Primerne so srednje debele nogavice, ki jih porežemo v 1 cm široke trakove. Ž nji-

mi kvačkamo z neovitimi po kroju za vsako copato tri podplate, skupaj šest podplatov. Zgornji del copat kvačkamo po kroju z neovitimi. Vrhnji del copate obkvačkamo go-sto z živordečo volno z neovitimi tako, da položimo ob rob trak iz nogavice ter ga hkrati pokrivamo z neovitimi. Spredaj imajo copate zarezo, kamor prišijemo gumb in prikvačkamo rdečo gumbnico. Tudi trikotni jeziček je na enak način rdeče obrobljen. Na spodnjem koničastem delu je prišit na copato. Sedaj vežemo z gostim križevatim obodom rdečo progo po sprednji sredini copate, ki jo nadaljujemo tudi čez jeziček. V ta namen smo si prej zaznamovali z rdečo nitko širino te proge. Po dva podplata prišijemo skupaj z motvozom, ali s trakom nogavice. Tretji podplat prišijemo na gornji del copate. To lahko šivamo tako, da so ob straneh vbodi vidni, torej obrnemo spodnji rob gornjika navzven k robu podplata. Lepša je copata, ako smo tudi spodnji rob copate obkvačkali rdeče. Nato prišijemo še podplat z gornjikom na spodnja podplata. Copate so trpežne, tople ter imajo lahko poljubno visok ozir. debel podplat. Delovni čas: en popoldan.

Piščanec.

Za
jesenski
čas so
naj-
udobnejše
električne
peči

Cena toka je zelo nizka in znaša le 90 para za kilovatno uro
Preko 80% popusta na ceno toka za luč. — Zahtevajte poseben števec za peči čimpreje. — Oglejte si našo zalogo električnih peči, štedilnikov in drugih aparatov

Toploto dajejo takoj
Dima nič ne dajejo
Izgubo nam prihranijo.

V PRODAJALNI MESTNE ELEKTRARNE

MESTNI TRG

LJUBLJANA

MAGISTRATNO POSLOPJE

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna zavarovalnica

LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,
obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

Mestna hranilnica ljubljska

je največji slovenski
pupilarnovarni
denarni zavod

Dovoljuje posojila na menice in
vknjižbe. Za vse obveze hranilnice
jamči mestna občina ljubljanska.

VIGREDNICE! pri jesenskem nakupu Vaših obla-
čilnih potrebščin ne pozabite na našo domačo
tvrdko

F. I. GORIČAR - Ljubljana

sv. Petra cesta 29 in 30 • sv. Petra nasip 29

Tam imate zelo veliko izbiro in nizke cene!

V UPRAVI VIGREDI:

Mati vzgojiteljica	16.- din
Materam	3.- din
Kuhaj varčno in dobro	3.- din
Praktični nasveti gospodinji	3.- din
Predavanja social. tečaja	10.- din